

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2015.10.14.
COM(2015) 497 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

A mindenki számára előnyös kereskedelem

A felelősebb kereskedelem- és beruházáspolitiká felé

A MINDENKI SZÁMÁRA ELŐNYÖS KERESKEDELEM

A felelősebb kereskedelem- és beruházáspolitiká felé

Bevezetés

1. A kereskedelem és a beruházások a növekedés és munkahelyteremtés erőteljes hajtóerejét jelentik

1.1. Az Unió kereskedelmi teljesítménye erőteljes

1.2. Az Unió kereskedelmi és gazdasági menetrendje erősíti a kereskedelem előnyeit

2. Az a hatékony politika, amely megbirkózik az új gazdasági realitásokkal és eleget tesz az ígéreteinek

2.1. Reagálás a globális értékláncok felemelkedésére

2.2. Az ígérek teljesítése: végrehajtás, jogérvényesítés, kisvállalkozások és munkavállalók

3. Átláthatóbb kereskedelem- és beruházás-politika

3.1. Szorosabb együttműködés a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és a civil társadalommal

3.2. Nyitottabb politikai döntéshozatali folyamat

4. Az értékeken alapuló kereskedelem- és beruházáspolitiká

4.1. Érzékenyebb megközelítés a közvélemény szabályozásokra és beruházásokra vonatkozó elvárásai tekintetében

4.2. A fenntartható fejlődés, az emberi jogok és a jó kormányzás előmozdítására irányuló kereskedelmi menetrend

5. Előremutató tárgyalási program a globalizáció alakítása céljából

5.1. A multilaterális kereskedelmi rendszer megerősítése

5.2. A kétoldalú kapcsolatok továbbfejlesztése

Következtetés

Bevezetés

Az elhúzódó és fájdalmas recessziót követően az Unió számára most a foglalkoztatás, a növekedés és a beruházások ösztönzése jelent kihívást. A Bizottság ezt tekinti a legfontosabb politikai prioritásnak. A kereskedelem a kevés rendelkezésre álló olyan eszköz egyike, amellyel anélkül ösztönözhetjük a gazdaságot, hogy megterhelnénk az állami költségvetéseket, hasonlóan a tagállamok által végrehajtott szerkezeti reformokhoz, valamint az európai beruházási terv részeként végzett munkához ⁽¹⁾.

Az Unió alkalmas arra, hogy a kereskedelmi és beruházási politika alkalmazásával hozzájáruljon az említett célkitűzéshez, és előnyöket biztosítson a vállalatoknak, a fogyasztóknak és a munkavállalóknak egyaránt. Az Unió az árukat és szolgáltatásokat együttevén a világ legnagyobb exportőre és importőre, a legnagyobb közvetlen külföldi befektető, valamint a közvetlen külföldi befektetések (a továbbiakban: kkb) legfontosabb célpontja. E nagyságrendből kifolyólag az Unió mintegy 80 ország legnagyobb kereskedelmi partnere, további 40 esetben pedig a második legfontosabb kereskedelmi partner. Az Uniónak ki kell használnia ezt az erőt arra, hogy előnyöket érjen el saját polgárai, valamint a világ más részein – különösen a világ legszegényebb országaiban – élő polgárok javára.

A világgazdaság működési módjának változása azonban azzal jár, hogy a kereskedelempolitikát a korábbiaktól eltérően kell kialakítani. A jelenlegi gazdasági rendszer – amely lényege szerint globális és digitális – olyan nemzetközi értékláncokra épül, amelyekben az ötlet, a tervezés és a termelés egy sor lépésben, számos országban történik.

Az Európai Unió kereskedelem- és beruházáspolitikájának még inkább számot kell vetnie a realitással, és meg kell vizsgálnia, hogy az uniós vállalatok, hogyan érintkeznek a világ többi részével. Például manapság egyre bővül a határon átnyúló szolgáltatáskereskedelem. Emellett a szolgáltatások egyre szorosabban kapcsolódnak a hagyományos feldolgozóipari kereskedelemhez. Ennek következtében a kereskedelem során egyre nagyobb mértékben kerül sor nem csupán áruk, hanem emberek és információk határon átnyúló mozgására. Mindez intenzívebbé teszi azokat a módokat, ahogyan a kereskedelem ösztönzi az elképzelések, a készségek és az innováció cseréjét. Az uniós kereskedelempolitikának meg kell könnyítenie ezt a cserét.

A hatékony kereskedelempolitikának továbbá illeszkednie kell az Unió fejlesztéspolitikájához és tágabb külső politikáihoz, valamint az uniós belső politikák külső célkitűzéseivel, hogy azok kölcsönösen erősítsék egymást. A kereskedelempolitika hatása jelentősen visszahat a geopolitikai szintre – és megfordítva. Ezenfelül a fejlesztési együttműködéssel ötvözött kereskedelempolitika erőteljes növekedési ösztönző a fejlődő országokban. Az Unió kereskedelmi politikáiban fenntartja régóta tartó elkötelezettségét a fenntartható fejlődés iránt, hozzájárul a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztési program keretében újonnan elfogadott globális fenntartható fejlesztési célokhoz.⁽²⁾ Végezetül a kereskedelempolitika erősíti az Unió belső piacának működését, összekapcsolva annak szabályait a globális kereskedelmi rendszerrel.

Az elmúlt években intenzívebbé vált a kereskedelemmel kapcsolatos vita. Jelenleg sokkal szélesebb körű nyilvánosság érdeklődik a kereskedelempolitika iránt, és sokakat aggasztanak olyan kérdések, mint a szabályozási védelem és a foglalkoztatást érintő lehetséges hatás. Nagyrészt a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség (TTIP) áll a vita középpontjában. Jelen közlemény túllép ezen a kérdésen, és az Európai Unió tágabb kereskedelmi menetrendjét vizsgálja. A Bizottság azonban olyan következtetéseket vont le a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségre vonatkozó vitából, amelyek az Unió tágabb kereskedelempolitikájára is érvényesek. A vita során alapvetően a következő kérdés merült fel: „Kit szolgál az uniós kereskedelempolitika?” E közlemény bemutatja, hogy az uniós kereskedelempolitika mindenkinek szolgál. Javítani törekszik a polgárok, a fogyasztók, a munkavállalók és az önfoglalkoztatók, a kis- és középvállalkozások, valamint a fejlődő országokban élő legszegényebb népesség körülményeit, és el kívánja oszlatni azoknak az aggodalmait, akik úgy érzik, hogy a globalizáció hátrányos számukra. Bár a kereskedelempolitikának növekedést, munkahelyeket és innovációt kell teremtenie, az európai modell elveivel is összhangban kell állnia. Röviden; felelősnek kell lennie. Hatékonyan valóra kell váltania a gazdasági

⁽¹⁾ Az Európai Bizottság „Európai beruházási terv” című közleménye, COM(2014) 903.

⁽²⁾ Egyesült Nemzetek, „Alakítsuk át világunkat: a fenntartható fejlődésre vonatkozó program a 2030-ig tartó időszakban”.

lehetőségeket. Átláthatónak és a nyilvános ellenőrzés előtt nyitottnak kell lennie. Elő kell mozdítania és meg kell óvnia az európai értékeket.

1. A kereskedelem és a beruházások a növekedés és munkahelyteremtés erőteljes hajtóerejét jelentik

1.1. Az Unió kereskedelmi teljesítménye erőteljes

A kereskedelem soha nem volt ennél fontosabb az uniós gazdaság számára. A nemrég lezajlott válság tudatosította, hogy a kereskedelem stabilizáló erő lehet a nehéz időkben. Amikor az Unió belső kereslete gyenge volt, a kereskedelem enyhítette a recesszió hatását azáltal, hogy a növekvő gazdaságok keresletét visszairányította Európa felé. A jövőben a kereskedelem a növekedés még fontosabb forrásává válik. A következő 10–15 év globális gazdasági növekedésének mintegy 90 %-a várhatóan Európán kívül valósul meg. A gazdasági fellendülést annak révén kell megszilárdítani, hogy szorosabbra fűzzük kapcsolatainkat az új globális növekedési központokkal.

A világ többi része felé történő értékesítés az európai foglalkoztatás egyre jelentősebb forrásává válik. Az Európai Unión kívülre irányuló export jelenleg több mint 30 millió munkahelyet tart fent – kétharmadnyival többet mint 15 évvel ezelőtt –, tehát az export napjainkban az európai munkahelyek közel hetedéhez járul hozzá. Ezek a munkahelyek kimagasló szakértelmet igényelnek és az átlagnál jobban fizetettek. Az összes uniós tagállamban megtalálhatók, továbbá közvetlenül és közvetve is kapcsolódnak az Unión kívülre irányuló exporthoz. Például 200 000 lengyelországi, 140 000 olaszországi, és 130 000 brit munkahely kapcsolódik az Unión kívülre irányuló német exporthoz. Az Unión kívülre irányuló francia export 150 000 munkahelyet tart fent Németországban, 50 000-et Spanyolországban, és 30 000-et Belgiumban. Ennek következtében a kereskedelem haszna sokkal szélesebb körben jelenik meg annál, mint ahogy azt gyakran elképzeljük⁽³⁾.

Az export Európa kis- és középvállalkozásait (kkv-k) is támogatja Az a több mint 600 000 – 6 millió fő felett foglalkoztató – kkv, amely közvetlenül exportál árukat az Unión kívül, az uniós export egyharmadát teszi ki. E nemzetközi szerepvállalás versenyképesebbé teszi az érintett vállalatokat, és lehetővé teszi számukra a piacok diverzifikálását. Sokkal több vállalkozás exportál szolgáltatásokat, illetve exportál közvetve más nagyobb vállalatok beszállítójaként. Még ennél is több vállalkozás törekszik jövőbeni exportra, ugyanis az exportálás gyakran a növekedés és a munkahelyteremtés leggyorsabb módja.

Az exportlehetőségek döntő fontosságúak a szerkezeti változáson keresztülmenő ágazatokban, például az agrár-élelmiszeriparban⁽⁴⁾. A közös agrárpolitika fokozatos reformja lehetővé teszi, hogy az ágazat piacorientáltabbá váljon, növelje nemzetközi versenyképességét, és reagáljon az új piaci lehetőségekre.

Az import hasonlóan fontos. Az uniós gazdaságnak a kereskedelem és a beruházások előtti megnyitása fontos forrását jelenti a versenyképesség növelésének és a magánberuházásoknak, amelyekre az Uniónak egyaránt égető szüksége van. Ezek ötleteket és innovációt, új technológiát és a legjobb kutatás lehetőségeket hozzák magukkal. Hasznát hajtják a fogyasztóknak, árcsökkenést eredményeznek és szélesítik a választékot. Az alapanyagok alacsonyabb ára és a szélesebb választéka közvetlenül hozzájárul az uniós vállalatok versenyképességéhez a hazai piacon és külföldön egyaránt.

Általánosabban fogalmazva, a globális értéklánc fejlődése kiemeli az import és az export kölcsönös függőségét. Közismert, hogy az Unió termelése függ az energia- és alapanyagimporttól. Azonban gyakran megfigyeljük, hogy ugyanez áll a részegységek, alkotóelemek és termelő eszközök, így a gépek esetében. Együttvéve e termékek az uniós import 80 %-át teszik ki. Alapvetően fontosak a gazdaság működéséhez és az uniós vállalatok versenyképességéhez. Az importnak az uniós exporthoz viszonyított részaránya több mint felével nőtt 1995 óta.

A beruházások rendkívül lényegesek. A külföldi beruházások elősegítik, hogy az európai vállalatok javítsák versenyképességüket. A beérkező beruházások 7,3 millió fő Unió belüli foglalkoztatását teszik lehetővé. A mindkét irányú beruházások alapvető részét képezik annak az infrastruktúrának, amely a globális értékláncokhoz kapcsolja az európai gazdaságot. Az Unió „európai beruházási terve” arra irányul, hogy fellendítse a beruházásokat, amelyek 2014-ben 15 %-kal maradtak el a válságot megelőző szinttől. Kulcsfontosságú

⁽³⁾ Az Európai Bizottság Kereskedelmi Főigazgatóságának dokumentuma: „How trade policy and regional trade agreements support and strengthen EU economic performance” (A kereskedelempolitika és a regionális kereskedelmi megállapodások hogyan támogatják és erősítik az Unió gazdasági teljesítményét), 2015. március.

⁽⁴⁾ Az Unión belüli élelmiszer-ellátási lánc 47 millió munkahelyet biztosít, a GDP 7 %-át és az uniós áruexport több mint 7 %-át adja.

követelmény az új és a meglévő pénzügyi források intelligensebb felhasználása. A nemzetközi partnerek alapvető szerepet játszanak ebben a folyamatban. A kkb-re vonatkozó uniós politikának támogatást kell nyújtania ehhez, összhangban az Európa 2020 célkitűzéseivel és prioritásaival ⁽⁵⁾.

Az uniós vállalatok globális szinten rendkívül versenyképesek. Az Unió tehát megfelelő helyzetben van ahhoz, hogy a fokozott nemzetközi szerepvállalás haszonélvezőjévé váljon. Az évszázad eleje óta az uniós áruexport közel megháromszorozódott, a növekedés mintegy 1,5 billió EUR-s. Az Unió részesedése a világ áruexportjából továbbra is a teljes érték 15 %-a felett van, és csupán kismértékben csökkent – valamivel 16 % felettiről – a századforduló óta. Ezt Kína felemelkedésével összefüggésben kell értelmezni; az országnak a világ áruexportjából való részesedése 5 %-ról több mint 15 %-ra nőtt ugyanebben az időszakban. Ezt szem előtt tartva, az Unió rendkívüli teljesítményt nyújt; még a hasonló gazdaságoknál is jobbat. Az Egyesült Államok viszonylagos részesedése négyszer annyival csökkent mint Európáé, a teljes globális áruexport kevesebb mint 11 %-át teszi ki, a csökkenés a 2000. évi 16 %-os, az Unióéval megegyező szintről következett be. Ugyanez történt Japánnal, amelynek részesedése megfelelő; a globális áruexport-piac 10 %-áról 4,5 %-ra csökkent.

1.2. Az Unió kereskedelmi és gazdasági menetrendje erősíti a kereskedelem előnyeit

A Bizottság ambiciózus kétoldalú menetrendet dolgozott ki annak érdekében, hogy erősítse az Unió képességét a kereskedelem és a beruházások előnyeiből való részesülésre. A menetrend kiegészíti az Unió Kereskedelmi Világszervezetben (WTO) vállalt kötelezettségeit. Az Unió kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodásokat kötött az összes földrészen található partnerekkel, illetve tárgyalásokat folytat ezekről ⁶. Miközben a hatályos szabadkereskedelmi megállapodások tíz évvel ezelőtt az uniós kereskedelem kevesebb mint egynegyedét fedték le, jelenleg annak több mint egyharmadára terjednek ki. A folyamatban lévő tárgyalások lezárása esetén ez az aránya a kétharmadot is elérheti. Ez napjainkban messze a világ legambiciózusabb kereskedelmi menetrendje.

Az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás kitűnő példája az olyan fajta, új generációs megállapodásoknak, amelyeket az Unió megtárgyalhat és amelyek konkrét eredményeket hozhatnak. Ez az Unió által valaha végrehajtott legambiciózusabb kereskedelmi egyezség, amely mindkét fél vámjainak közel 99%-át megszünteti öt éven belül, és kezeli a nem vámjellegű akadályokat. E megállapodás túllép az Amerikai Egyesült Államok és Dél-Korea közötti szabadkereskedelmi megállapodáson. Négy év alatt az Unió áruexportja 55%-kal növekedett, az első három évben 4,7 milliárd EUR értékű további exportot hozva létre. A gépjárműexport több mint megháromszorozódott. A hosszú ideje fennálló uniós kereskedelmi hiány mára többletbe fordult át. A dél-koreai importon belül az Unió részesedése 9 %-ról 13 %-ra nőtt, miközben az Egyesült Államoké változatlan maradt, Japán pedig 2 %-ot veszített.

A kereskedelempolitika azonban csak akkor nyújthat segítséget, ha ezt belföldi reform is támogatja. A szerkezeti reformok – bürokrácia csökkentés, a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés javítása, az infrastruktúrába, a készségekbe és a kutatás-fejlesztésbe irányuló beruházások növelése – elengedhetetlen ahhoz, hogy tovább erősítsük az Unió képességét a nyitott piacok előnyeinek kihasználására. Az európai beruházási terv uniós szinten foglalja össze ezeket a reformokat, és még versenyképesebbé teszi az európai vállalkozásokat, különösen a kkv-kat. A közelmúlt tapasztalatai ugyanakkor azt mutatták, hogy a tagállamok által végrehajtott szerkezeti reformok szintén kifizetődnek a kereskedelmi teljesítmény javulása révén. Az európai szemeszter tehát fontos eszköze a kereskedelmi és belső politikák közötti szinergiák maximális kihasználásának.

2. Az a hatékony politika, amely megbirkózik az új gazdasági realitásokkal és eleget tesz az ígéreteinek

2.1. Reagálás a globális értékláncok felemelkedésére

A globális értékláncok azt jelentik, hogy a kereskedelempolitika már nem kezelhető szűk merkantilista szemszögből. Az importköltségek emelkedése csökkenti a vállalatok képességét a világpiacokon történő

⁽⁵⁾ Az Európai Bizottság „Az Európa 2020 stratégia kiaknázása az intelligens, fenntartható és befogadó növekedés érdekében” című közleménye, COM(2014) 130.

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/december/tradoc_118238.pdf

értékesítésre. Jobban meg kell értenünk a kölcsönös függőségeket. Még a jelenlegi nehéz gazdasági helyzetben sem lehet előnyhöz jutni protekcionista intézkedések alkalmazásával.

Az uniós kereskedelempolitikának erősítenie kell Európa helyét a globális ellátási láncokban. Támogatnia kell a gazdasági tevékenységek teljes körét, amelyek révén Európa értéket teremt és értékesíti azt. Ez felöleli az alkatrészek és végtermékek gyártását is, ami létfontosságú⁽⁷⁾. Kiterjed tovább a szolgáltatásokra, a kutatásra, a formatervezésre és a marketingre, az összeszerelésre, a forgalmazásra, valamint a karbantartásra.

E realitáshoz alkalmazkodva az uniós kereskedelempolitika már eddig is kiterjesztette a hagyományos vámügyi tárgyalásokat. Holisztikus megközelítést alkalmaz, amely lefedi a lényegbevágó kérdéseket, mint a közbeszerzés, a verseny, beleértve a támogatásokat, illetve az egészségügyi és növény-egészségügyi akadályok. Mindez továbbra is lényeges. A közbeszerzési kiadások például a GDP 15–20 %-át teszik ki világszerte. A feltörekvő és fejlett gazdaságokban az infrastrukturális beruházások és az egyéb közbeszerzések valószínűleg a gazdasági növekedés erőteljes hajtóerejét jelentik majd az elkövetkező években. Jóllehet az Unió fokozatosan integrálta és megnyitotta a piacait, az uniós vállalatok külföldön még mindig hátrányos megkülönböztetéssel és korlátozásokkal találkoznak. Ezért alapvetően fontos, hogy egyenlő versenyfeltételeket biztosítsunk a piacra jutás tekintetében, ami részben elérhető a szabadkereskedelmi megállapodások, és új országoknak a közbeszerzésről szóló WTO-megállapodáshoz való csatlakozásról folytatott tárgyalások révén.

Mindazonáltal a kereskedelempolitikának a kérdések szélesebb körét kell majd kezelni, amennyiben az Unió biztosítani kívánja helyét a globális értékláncokban. Ez szükségessé teszi, hogy elősegítsük a szolgáltatáskereskedelmet, megkönnyítsük a digitális kereskedelmet, támogassuk a szakemberek mobilitását, megszüntessük az egységes szabályozás hiányát, biztosítsuk az nyersanyagokhoz való hozzáférést, védelmezzük az innovációt, és gondoskodjunk a gyors vámkezelésről. A gazdaságpolitika különböző területeire vonatkozó összekapcsolt stratégiára is szükség van a szállítói láncok felelős irányítása (lásd a 4.1.1. és 4.2.3. pontot), valamint az olyan agresszív vállalati nyereségátcsoportosítási és adókikerülési stratégiák leküzdése érdekében, amelyek az értékláncok szétaprózottságát használják ki. A Bizottság különböző politikai eszközök segítségével kezeli ezt. A kereskedelmi megállapodások támogatást nyújtanak az átláthatóságra és a jó kormányzásra vonatkozó nemzetközi normák elősegítésére irányuló erőfeszítéseknek.

2.1.1. A szolgáltatáskereskedelem előmozdítása

A szolgáltatások az uniós GDP és foglalkoztatás mintegy 70 %-át teszik ki, és a nemzetközi kereskedelem egyre fontosabb részét képezik. Korábban a legtöbb szolgáltatást csupán helyi szinten lehetett nyújtani. A technológia megváltozott, és az Unió szolgáltatásexportja 10 év alatt megkétszereződött, 2014-ben 728 milliárd EUR-ra nőtt. Ezenfelül magán a szolgáltatáskereskedelmen túl a feldolgozóipari vállalatok napjainkban egy növekvő mértékben vásárolnak, állítanak elő és értékesítenek olyan szolgáltatásokat, amelyek lehetővé teszik számukra termékeik értékesítését. Az elmúlt évek során jelentősen bővült az a tendencia, hogy a szolgáltatások beépülnek a gyártási folyamatba. Jelenleg a szolgáltatások az Európából exportált áruk értékének közel 40 %-át teszik ki. A feldolgozóipari áruk exportja révén keletkezett munkahelyek mintegy egyharmada valójában olyan vállalatoknál jön létre, amelyek kiegészítő – például szállítási és logisztikai – szolgáltatásokat nyújtanak. Az olyan bonyolult eszközök esetében, mint a gépek, szélturbinák vagy orvostechnikai eszközök, a szolgáltatások – például az üzembe helyezés, támogatás, képzés és karbantartás – a csomag részét képezik. Sok egyéb üzleti, biztosítási, távközlési és szállítási szolgáltatásra is szükség van.

A feldolgozóiparba beépült szolgáltatások megjelenése sürgetővé teszi, hogy még nagyobb hangsúlyt helyezzünk a szolgáltatások liberalizációjára az Unión belül és a világ többi részén egyaránt. Egyre fontosabb, hogy a feldolgozóipar és a szolgáltatások piacra jutását egymással összefüggésben javítsuk. Ez túllépést jelent azon a hagyományos gondolkodáson, amelyre példát nyújt az, hogy a kereskedelmi tárgyalásokon jelenleg elkülönítetten kezelik az áruk és a szolgáltatások liberalizációjára vonatkozó kötelezettségvállalásokat. Például a szolgáltatást nyújtó személyek mobilitása elősegítheti az áruk és a szolgáltatások értékesítését, valamint megkönnyítheti a digitális kereskedelmet, továbbá az árutermelő és szolgáltató vállalatokat egyaránt támogat adatáramlásokat.

⁽⁷⁾ Az Európai Bizottság, „Az európai ipar »reneszánszáért«” című közleménye, COM(2014) 14.

A szolgáltatáskereskedelem megkönnyítése a közvetlen külföldi befektetések előtti nyitottságot is szükségessé teszi. Az Unió közvetlen külföldi befektetéseinek több mint 60 %-a kapcsolódik a szolgáltatáskereskedelemhez. A nemzetközi szolgáltatáskereskedelemhez arra van szükség, hogy a vállalatok letelepedjenek a külföldi piacokon, hogy ott szolgáltatásokat nyújtsanak az új helyi fogyasztóknak. A WTO becslése szerint a szolgáltatások kétharmadát telephelyek révén nyújtják. A világszerte megjelenő befektetések lehetővé teszik továbbá, hogy a szolgáltató cégek globális megoldásokat kínáljanak a fogyasztóknak a saját hazájukban, támogatva az uniós gyártó és szolgáltató cégeknek a globális értékláncokhoz fűződő kapcsolatait. A nemzetközi befektetésekre vonatkozó uniós tárgyalások, valamint az európai beruházási terv nemzetközi dimenziója megkönnyíti majd ezeket a kapcsolatokat.

Az Unió az egyike annak a 25 WTO-tagnak, amelyek az ambiciózus, többoldalú szolgáltatáskereskedelmi megállapodásról (TiSA) tárgyalnak. Az említettek együttvéve már jelenleg is a világ szolgáltatáskereskedelmének 70 %-át teszik ki, és a TiSA kiindulópontjává válhat egy olyan, a WTO teljes tagságát felölelő szolgáltatás-liberalizációs és szabályozási előrelépésnek, amely felzárkózást jelent az árukereskedelmi liberalizáció és szabályozás szintjéhez. Emellett a környezetvédelmi termékekről szóló megállapodásra vonatkozó, folyamatban lévő tárgyalások során végső soron foglalkozni kell az említett termékek hatékony határon túli értékesítéséhez szükséges szolgáltatásokkal. Az Unió arra is javaslatot tett, hogy a WTO dohai fejlesztési menetrend azokra a szolgáltatásokra fókuszáljon, amelyek az árukereskedelmet elősegítő komoly tényezők.

Ugyanakkor a közszolgáltatásokra vonatkozó uniós álláspont továbbra is egyértelmű. Az uniós kereskedelmi megállapodások nem akadályozzák meg, és a jövőben sem fogják megakadályozni, hogy a kormányzatok bármely szinten szolgáltatásokat nyújtsanak, támogassanak vagy szabályozzanak olyan területeken, mint a víz, az oktatás, az egészségügy és a szociális szolgáltatások, továbbá az említett szolgáltatások finanszírozásával és szervezésével kapcsolatos szakpolitikai változtatásokat sem akadályozzák. A kereskedelmi megállapodások nem teszik szükségessé, hogy a kormányzatok bármely szolgáltatást privatizáljanak, és azt sem akadályozzák, hogy a kormányzatok kibővítsék a lakosságnak kínált szolgáltatásaik körét.

A Bizottság prioritást biztosít a szolgáltatáskereskedelemnek, arra törekedve, hogy markáns eredmények születessenek valamennyi kereskedelmi tárgyalás során.

2.1.2. A digitális kereskedelem megkönnyítése

A digitális forradalom elsöpri a földrajzi és a távolsághoz kapcsolódó akadályokat, világszerte óriási hatást gyakorolva a gazdaságokra és társadalmakra. A kereskedelem számára ez új lehetőségeket jelent, többek között az uniós kkv-k és fogyasztók esetében, annak köszönhetően, hogy jelenleg a világ e-kereskedelmi piacának értéke becslések szerint meghaladja a 12 billió EUR-t ⁽⁸⁾. Jóllehet a határon átnyúló kereskedelem megfelelési költségei általában nagyobbak a kisebb cégek esetében, mint a nagyobb vállalatoknál, az elektronikus kereskedelem azt jelenti, hogy még a kisméretű online vállalkozások is világszerte elérhetik a fogyasztókat. A világ legnagyobb szolgáltatás-exportőreként az Unió kedvező helyzetben van ahhoz, hogy hozzájusson ennek előnyeihez.

A digitális forradalom azt jelenti továbbá, hogy új aggodalmak keletkeznek a fogyasztók és személyes adataik Unión belüli és nemzetközi védelmével kapcsolatban. A Bizottság készen áll annak biztosítására, hogy egy erős adatvédelmi jogi keret révén maradéktalanul garantálja az uniós polgárok magánélethez és a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogának érvényesülését ⁽⁹⁾. A kereskedelmi megállapodások nem tárgyalják, illetve nem érintik a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályokat.

A digitális gazdaság mindazonáltal azt is jelenti, hogy új típusú kereskedelmi akadályokat kell kezelni. Ezek némelyike azokat a vállalatokat érinti, amelyek kifejezetten a digitális csatornákon zajló kereskedelemre összpontosítanak. Mások a vállalatok sokkal szélesebb köré érintik. Az adatok (többek között gazdasági,

⁽⁸⁾ UNCTAD, Információs gazdasági jelentés, 2015.

⁽⁹⁾ Európai Bizottság, „A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló rendeletre vonatkozó javaslat (általános adatvédelmi rendelet)”, COM(2012) 11.

pénzügyi, statisztikai és tudományos információk) gyűjtése, tárolása, kezelése és továbbítása, valamint azok digitalizálása a korszerű üzleti modellek szerves részévé vált (a feldolgozóipari cégek esetében is). Mindez valóban központi szerepet játszik a globális értékláncok fejlesztésében. Ennek következtében az adatok határokon átnyúló szabad áramlása fontosabbá vált az általános európai versenyképesség szempontjából. A szabályozási együttműködés, a kölcsönös elismerés, valamint a szabványok harmonizációja a legmegfelelőbb eszközök a digitális gazdaság támasztotta kihívások kezelésére.

A digitális egységes piac stratégiája⁽¹⁰⁾ sok említett kérdéssel foglalkozik az Unión belül. Mindazonáltal az európai vállalatok még mindig jelentős akadályokkal szembesülnek világszerte, ilyenek a nem átlátható szabályok, a kormányzati beavatkozás, az indokolatlan adatlokalizációs és adattárolási követelmények. Az adatbiztonság valamennyi adatot kezelő vállalat számára lényeges. A digitális infrastruktúra, a titkosítás és a közös szabványok szintén fontosak a globális értékláncokban, és így a kereskedelempolitika hatáskörébe tartoznak. Ezenfelül a digitális egységes piac egyes kulcsintézkedései – mint az „európai felhő” kezdeményezés és a szerzői jogi reform – olyan nemzetközi dimenzióval rendelkeznek, amivel foglalkozni lehetne a kereskedelmi megállapodásokban.

Az Uniónak az alábbiakat kell célul tűznie: a globális szintű egyenlő versenyfeltételek és a megkülönböztetésmentesség megteremtése, továbbá az indokolatlan adatlokalizációs követelmények megszüntetése. Európának elő kell segítenie ezt a célkitűzést a két- és többoldalú fórumokon.

A Bizottság arra törekszik, hogy a szabadkereskedelmi megállapodások és a TiSA alkalmazásával az elektronikus kereskedelemre és a határokon átnyúló adatáramlásokra vonatkozó szabályokat állapítson meg, továbbá felvegye a küzdelmet a digitális protekcionizmus új formáival, az uniós adatvédelmi szabályok maradéktalan tiszteletben tartásával és azok sérelme nélkül; valamint

2.1.3. A mobilitás elősegítése és a migráció kezelése

A szakemberek ideiglenes mozgása minden ágazatban lényegessé vált a nemzetközi üzleti tevékenységhez. Ez elősegíti az exportot, és módot ad a készséghiány áthidalására. A mobilitás korlátozása nemzetközileg elterjedt jelenség, ami akadályozhatja a kereskedelmi és beruházási megállapodások előnyeinek maradéktalan kihasználását. A szakemberek mobilitása nem ássa alá a szociális és foglalkozási jogszabályokat és szabályozásokat.

A szolgáltatók ideiglenes mozgásában rejlő gazdasági potenciál különösen nagy hangsúlyt kapott az európai migrációs stratégiában⁽¹¹⁾. A stratégia emellett a szakpolitikai területek közötti szinergiák jobb kihasználását sürgeti annak érdekében, hogy ösztönözze a harmadik országokkal való együttműködést migrációs és menekültügyi kérdésekben⁽¹²⁾. A kereskedelempolitikának figyelembe kell vennie az irreguláris migránsok visszatérésének és visszafogadásának szakpolitikai keretét.

A Bizottság:

- tárgyalásokat folytat a konkrét áruk és berendezések (pl. mérnöki vagy karbantartási szolgáltatások) értékesítéséhez közvetlenül kapcsolódó mobilitási rendelkezésekről, az említett áruk piacra jutására vonatkozó tárgyalásokkal egyidejűleg;
- felajánlja, hogy a vállalaton belüli áthelyezésről szóló irányelv⁽¹³⁾ egyes kedvezményeit beépíti a kereskedelmi és beruházási megállapodásokba cserébe azért, hogy a partnerek viszonyosságot biztosítsanak az európai szakemberek számára;
- felhasználja a kékkártya irányelv⁽¹⁴⁾ felülvizsgálatát annak mérlegelésére, hogy belefoglalhatók-e az irányelvbe az ideiglenes szolgáltatásokat nyújtó harmadik országbeli állampolgárok belépésének és tartózkodásának feltételei, a kereskedelmi megállapodásokba foglalt uniós kötelezettségvállalásoknak megfelelően;

⁽¹⁰⁾ Az Európai Bizottság, „A digitális egységes piacra vonatkozó európai stratégia” című közleménye, COM(2015) 192.

⁽¹¹⁾ Az Európai Bizottság „Európai migrációs stratégia” című közleménye, COM(2015) 240.

⁽¹²⁾ Az Európai Bizottság, „A visszatérésre vonatkozó uniós cselekvési terv” című közleménye, COM(2015) 453.

⁽¹³⁾ A 2014/66/EU irányelv, 2014. május 15., HL L 157.

⁽¹⁴⁾ A 2009/50/EK tanácsi irányelv, 2009. május 25., HL L 155.

- előmozdítja a szakképesítések elismerését a kereskedelmi megállapodásokban;
- jobban kihasználja a szinergiákat a kereskedelempolitika, valamint a visszatérésre/visszafogadásra és a vízumkönnyítésre vonatkozó uniós politika között az Unió egésze számára megfelelőbb eredmények érdekében; valamint
- támogatja az uniós finanszírozású csere, képzési és egyéb kapacitásépítési programokat és portálokat, amelyek megkönnyítik a szabadkereskedelmi megállapodások mobilitásra vonatkozó rendelkezéseinek hatékony alkalmazását.

2.1.4. A nemzetközi szabályozási együttműködés erősítése

A termékekre és szolgáltatásokra alkalmazott követelmények világszerte igen eltérőek, néha a kulturális különbségek és társadalmi döntések miatt, gyakran azonban egyszerűen abból kifolyólag, hogy a szabályozási megközelítéseket elszigetelten dolgozták ki. Az egységes szabályozás említett hiánya jelentős többletköltségeket okoz a termelőknek, akiknek módosítaniuk kell termékeiket és/vagy kettős megfelelésértékelésen kell keresztülesniük anélkül, hogy ez további biztonsági vagy közhasznú előnnyel járna; néhány esetben ez mindössze a protekcionizmus álcázott formája. Az említett költségek kiváltóképpen jelentősek a kkv-k esetében, amelyek számára leküzdhetetlen piacra jutási akadályt jelenthetnek.

Jóllehet kétoldalú tárgyalásokon könnyebb kezelni ezeket a kérdéseket, a regionális és világméretű megoldások nagyobb hatást fejtenek ki. A megerősített nemzetközi szabályozási együttműködés hozzájárul a kereskedelem megkönnyítéséhez, emeli a globális normák szintjét, hatékonyabbá teszi a szabályozásokat, és segíti a szabályozó szerveket a korlátozott erőforrások jobb kihasználásában. Az együttműködést olyan módon kell kialakítani, amely nem korlátozza a kormányzatoknak azt a jogát, hogy eljárjanak a törvényes közpolitikai célkitűzések megvalósítása érdekében (lásd a 4.1.1. pontot). A stratégiai kereskedelmi partnerekhez, így az Egyesült Államokhoz és Japánhoz fűződő kapcsolatokban elért előrelépés megújult lendületet ad majd a munkának az olyan szervezetben, mint a gépjárművek tekintetében az ENSZ Európai Gazdasági Bizottsága (ENSZ-EGB), a gyógyszerek harmonizációját célzó nemzetközi konferencia, vagy az SPS-szel kapcsolatos nemzetközi szabvány-meghatározó szervek, például az Élelmezési Kódex az élelmiszerek esetében. A nemzetközi szabványosítási szervezetek (ISO, IEC, ITU) szintén fontos szerepet játszanak. A WTO a bevált szabályozási gyakorlatok népszerűsítése terén vállalhat szerepet.

A Bizottság:

- a tárgyalások folyamán kiemelten kezeli majd a szabályozási kérdéseket, szorosabb együttműködésre törekszik a nemzetközi szabályozási fórumokon, miközben fenntartja a magas szintű európai szabványokat.
- További erőfeszítéseket tesz a nem vámjellegű akadályok eltörlésére a megállapodások végrehajtása és a szabályozási együttműködés keretében.

2.1.5. A hatékony vámkezelés biztosítása

Döntő fontosságú, hogy a nemzetközi ellátási láncok mentén hatékonyan kezeljék az áruk mozgását. Ez biztosítja a kereskedelem megkönnyítését, az Unió és tagállamai pénzügyi és gazdasági érdekeinek védelmét, valamint a kereskedelmi szabályozások betartását. Az Unión belüli és a világ más részein működő hivataloknak kezelniük kell a világkereskedelemből származó kockázatok széles körét, és a minimálisra kell csökkenteniük azokat. Szükség van a kockázatokra vonatkozó információk kiterjedtebb cseréjére, (kellő figyelmet fordítva a személyes adatok és az üzleti titkok védelmére) a vámhatóságok és más hatóságok közötti koordinációra, valamint a szorosabb nemzetközi együttműködésre. A kereskedelempolitika egyre jelentősebb dimenzióit képviseli a WTO-ban és a kétoldalú megállapodásokban elfogadott, a kereskedelmi eljárások egyszerűsítésére vonatkozó szabályok végrehajtása, és azok belefoglalása a jövőbeni szabadkereskedelmi megállapodásokba.

A Bizottság optimálisan kihasználja majd a meglévő kölcsönös igazgatási segítségnyújtást, és szorgalmazni fogja, hogy az engedélyezett gazdálkodói programok uniós kereskedelmi partnerei igénybe vegyék azt a globális ellátási láncokban jelentkező kockázatok kezelésére.

2.1.6. Az energiához és a nyersanyagokhoz való hozzáférés biztosítása

Tekintettel az Uniónak az importált erőforrásoktól való függőségére, az energiához és a nyersanyagokhoz való hozzáférés döntő fontosságú az Unió versenyképessége szempontjából. A kereskedelmi megállapodások az alábbiak révén javíthatják a hozzáférést: megkülönböztetésmentességi és továbbítási szabályok meghatározása; a helyi tartalomra vonatkozó követelmények kezelése; az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások kereskedelmének ösztönzése; valamint annak biztosítása, hogy az állami tulajdonban lévő vállalkozások a piaci elveknek megfelelő egyenlő versenyfeltételekkel versenyezzenek más vállalatokkal. E rendelkezéseknek maradéktalanul tiszteletben kell tartaniuk az egyes országok természeti erőforrások feletti szuverenitását, és nem akadályozhatják a környezet védelmére irányuló intézkedéseket, többek között az éghajlatváltozás elleni küzdelmet.

A Bizottság – az európai energiaunió ⁽¹⁵⁾ létrehozására irányuló szélesebb körű tevékenység részeként, valamint a nyersanyag-politikai kezdeményezésnek ⁽¹⁶⁾ megfelelően – minden kereskedelmi megállapodásban javaslatot tesz majd energiával és nyersanyagokkal foglalkozó fejezetre.

2.1.7. Az innováció védelme

A kreativitás, a kutatás és a formatervezés alapvetően fontos az értéklánc gazdasága számára. Ezek adják az uniós munkahelyek harmadát és az uniós export 90 %-át ⁽¹⁷⁾. Mindazonáltal különösen sebezhetőek a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok más országokban való gyenge védelme és érvényesítése esetén, továbbá időnként a kikényszerített technológiatranszfertől függenek. A kkv-k különösen sebezhetőek. Az uniós kereskedelempolitikának támogatnia kell az innovatív és magas színvonalú termékeket azáltal, hogy védelmet nyújt a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok teljes spektrumában, beleértve a szabadalmakat, a védjegyeket, a szerzői jogot, a formatervezési mintákat és a földrajzi árujelzőket, valamint az üzleti titkokat. Ez nem pusztán a szabályok és eljárások meghatározását jelenti, hanem azok végrehajtásának garantálását is.

A Bizottság:

- fokozza majd a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok védelmét és érvényesítését a szabadkereskedelmi megállapodásokban és a WTO-ban ⁽¹⁸⁾, valamint a partnerekkel a csalás elleni küzdelem céljából folytatott együttműködés során; valamint
- továbbra is elősegíti az ambiciózus, globális egészségügyi törekvéseket ⁽¹⁹⁾, valamint a szegény országok gyógyszerekhez való hozzájutását, többek között azáltal, hogy állandó mentességet biztosít a legkevésbé fejlett országoknak (LDC-k) a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló WTO megállapodás (TRIPS) szerinti gyógyszerek esetében.

2.2. Az ígéretek teljesítése: végrehajtás, jogérvényesítés, kisvállalkozások és munkavállalók

2.2.1. A végrehajtás javítása

Az Unió rendelkezik a világ legkiterjedtebb szabadkereskedelmi megállapodás rendszerével, jelenleg az jelent kihívást, hogy ez mindenki számára érezhetően előnyössé váljon. Például az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás összességében véve kiváló eredményei ellenére, a vállalatok nem használják ki maradéktalanul a megállapodásban biztosított, alacsonyabb vámtarifák előnyeit. A megállapodás végrehajtásának első évében az uniós exportnak mindössze 40 %-a részesült ténylegesen a szabadkereskedelmi megállapodás által létrehozott lehetőségekből, 60 %-ára ugyanakkor még mindig szükségtelen vámokat vetettek

⁽¹⁵⁾ Az Európai Bizottság „A stabil és alkalmazkodóképes energiaunió és az előrettekintő éghajlat-politika keretstratégiája” című közleménye, COM(2015) 80.

⁽¹⁶⁾ Az Európai Bizottság „Nyersanyag-politikai kezdeményezés” című közleménye, COM(2008) 699.

⁽¹⁷⁾ Európai Szabadalmi Hivatal és Belső Piaci Harmonizációs Hivatal, „IPR-intensive industries: contribution to economic performance and employment in the EU” (Fokozott szellemi tulajdonjog-igényű iparágak: hozzájárulás az Unión belüli gazdasági teljesítményhez és foglalkoztatáshoz), iparági szintű elemző jelentés, 2013.

⁽¹⁸⁾ Az Európai Bizottság „A szellemi tulajdon-jogok harmadik országokban történő érvényesítésének stratégiája” című közleménye, COM(2014) 389.

⁽¹⁹⁾ Az Európai Bizottság „Az Unió szerepe a globális egészségügy terén” című közleménye (COM(2010) 128).

ki. Az említett kedvezmények tényleges kihasználása mára javult, és az uniós export kétharmadát lefedi, azonban a kihasználási arány tagállamonként jelentős szóródást mutat (Ciprus, Lettország és Ausztria 80 %-ától Észtország, Málta és Bulgária kevesebb mint 40 %-áig), és a dél-koreai vállalatok magasabb kihasználási aránya (80 %) azt sejteti, hogy még többet lehet tenni ennek és más uniós kereskedelmi megállapodásoknak a hatékony végrehajtásáért.

A végrehajtás javítása a Bizottság, a tagállamok, az Európai Parlament és az érdekelték közös felelőssége.

A Bizottságnak olyan kérdéseket kell kezelnie, mint a bonyolult származási szabályok és vám eljárások, valamint a nem megfelelő tájékoztatás és támogatás. A tagállamoknak döntő szerepet kell játszaniuk az uniós vám eljárás irányításában és végrehajtásában, valamint a kereskedelem- és beruházásösztönzésben. Az Európai Parlament szerepe különösen fontos a kereskedelmi megállapodások fenntartható fejlődéséről szóló fejezeteinek végrehajtása tekintetében (lásd a 4.2.2. pontot).

A Bizottság:

- a származási szabályok egyszerűsítésére és következetességére fog törekedni, valamint felhasználóbarát tájékoztatást nyújt majd a kereskedelmi lehetőségekről. Ez kiváltképpen fontos a kkv-k esetében;
- erősíteni fogja a vámhatóságok közötti együttműködést, biztosítja majd az Európai Unió Vám kódexében előírt vámalakosságok egyszerűsítésének tagállami végrehajtását, valamint együttműködik a tagállamokkal a leghatékonyabb elektronikus rendszerek – így az elektronikus fizetések – alkalmazása érdekében;
- javaslatot fog tenni arra, hogy „megerősített partnerséget” alakítsanak ki tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és az érdekeltékekkel a kereskedelmi megállapodások végrehajtása érdekében. Ez megerősítené a jelenlegi „piacra jutási partnerséget”, és a kereskedelmi akadályok eltávolításán és a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtására irányuló beruházásokon túl kiterjesztené azt többek között a tudatosság erősítő és vámügyi együttműködési tevékenységekre, a kereskedelmi eljárások egyszerűsítésére, valamint a fenntartható fejlődésre; valamint
- évente jelentést tesz a legfontosabb szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtásáról, valamint mélyrehatóbb utólagos elemzést ad az uniós kereskedelmi megállapodások hatékonyságáról, megvizsgálva az ágazatokat és a tagállamokat, továbbá kiválasztott esetekben a partnerországok gazdaságára gyakorolt hatást.

2.2.2. Az uniós jogok erőteljesebb érvényesítése

Az Uniónak gondoskodnia kell arról, hogy partnerei a szabályok szerint járnak el és tiszteletben tartják kötelezettségvállalásaikat. Mindez gazdasági és politikai szempontból egyaránt szükséges. Ez jelenti az alapját, hogy a Bizottság és a tagállamok folyamatosan figyelemmel kísérik a partnerekhez fűződő kapcsolatokat és szerepet vállalnak azokban. Amennyiben a diplomáciai fellépés nem jár sikerrel, az Unió nem riad vissza a WTO vitarendezési eljárásának alkalmazásától. Az Unió a WTO-vitarendezés egyik legaktívabb és legsikeresebb felhasználója, amely jogi megalapozottságuk, gazdasági jelentőségük és rendszerszintű hatásuk alapján rangsorolja az ügyeket²⁰.

A kereskedelmi megállapodások potenciális előnyeinek minden uniós tagállam számára elérhetőnek kell lenniük. Ez szoros együttműködést tesz szükségessé a Bizottság, a tagállamok és az uniós ipar között az olyan kérdések kezelése érdekében, mint a piacra jutás iránti kérelmek ismételt eljárásai, amelyek esetleg eltérő eredménnyel végződnek, és előfordulhat, hogy ez szükségtelen késedelmeket és költségeket okoz. Ez különösen az agrár-élelmiszeripari ágazat esetében fordul elő, amelyben az Unió a világ legnagyobb exportőre, azonban esetleg ilyen akadályok miatt nem tudja maradéktalanul kihasználni ezt a potenciált. Az agrár-élelmiszeripari ágazatban döntő fontosságú, hogy az Uniót egységes szervezetnek ismerjék el ahhoz, hogy mind a 28 tagállam egyenlő bánásmódban részesüljön. Az Uniónak ugyanakkor esetleg mérlegelnie kell, hogy a kérdés kezelése érdekében hogyan ajánlhatja fel a kereskedelmi partnereknek az általuk igényelt garanciákat.

²⁰ https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/dispu_by_country_e.htm

Az Uniónak emellett – dömpingellenes és szubvencióellenes intézkedések révén – határozottan szembe kell szállnia a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal. Erre szükség van a nyitott piacok iránti uniós elkötelezettség fenntartásához. Az Unió a piacvédelmi eszközök egyik legjelentősebb alkalmazója az egész világon. Gondoskodik arról, hogy szigorúan kövessék az eljárásokat, és szem előtt tartja az Unió valamennyi érdekét.

A Bizottság:

- összehangoltabb gazdaságdiplomáciai megközelítést fog kidolgozni, biztosítva, hogy az Unió összes diplomáciai eszközét latba vessék az uniós kereskedelmi és beruházási érdekek támogatására;
- szükség esetén vitarendezési eljárást alkalmaz, a szabadkereskedelmi megállapodásokban is;
- a nem vámjellegű akadályok gyors leküzdése érdekében alkalmazza a közelmúltbeli szabadkereskedelmi megállapodásokban elfogadott közvetítési mechanizmust;
- azonosítja majd azokat az eseteket, amikor a leghatékonyabban aknázhatnánk ki az Unió egységes piacának eredményeit –különösen az agrár-élelmiszeripar terén – a piacra jutás további javítása érdekében. A Bizottság emellett megvizsgálja majd azokat az eseteket is, amikor kereskedelmi partnereink hátrányos megkülönböztetést alkalmaznak az uniós tagállamok között;
- a piacvédelem terén kitüntetett figyelmet fordít a szubvencionálásra és az intézkedések kijátszására, ami egyre nagyobb problémát jelent; valamint
- felméri majd a piacvédelmi eszközök alkalmazását, értékelve azok hatékonyságát és eredményességét.

2.2.3. Több figyelem a kisvállalkozásokra

Az új piacra lépés költsége súlyosabban terheli a kkv-kat mint a nagyobb cégeket Előfordulhat, hogy a letelepedés, a megfelelőségértékelés, a termékek engedélyezése, a szakképesítések elismerése ugyanakkora névleges költségekkel jár. E költségek azonban nagyobb hatást gyakorolnak a kkv-kra, amelyek kevesebb forrással rendelkeznek ahhoz, hogy nemzetközivé váljanak, új piacokra hatoljanak be, leküzdjék a kereskedelmi és beruházási akadályokat, és megfeleljenek a szabályozásnak. Tehát feltehetőleg elsősorban a kkv-k lennének a haszonélvezői a kereskedelmi megállapodások révén az akadályok megszüntetése és a szabályozásbeli konvergencia terén elért markáns eredményeknek.

Hasonló asszimetria vonatkozik a piacra jutási lehetőségekkel kapcsolatos információkhoz való hozzáférésre Lehet, hogy a nagyvállalatok a szabályozási követelményekre vonatkozó jogi és gazdasági tanácsadást tudnak igénybe venni, ez azonban nehezebb a kkv-k számára. A szabadkereskedelmi megállapodások segíthetnek ezen, például olyan kormányzati weboldalak létrehozásával, amelyek egyablakos tájékoztatást nyújtanak az érintett termékkövetelményekkel kapcsolatos valamennyi információ tekintetében.

A Bizottság:

- minden tárgyalás során megtárgyalja a kifejezetten a kkv-kra vonatkozó előírásokat, ideértve a külföldi piacokon lévő termékkövetelményekre, a szabadkereskedelmi megállapodások által nyújtott lehetőségekre és a rendelkezésre álló támogatásra vonatkozó információkhoz való hozzáférést elősegítő, a témával foglalkozó weboldalakat;
- a kereskedelmi és beruházási tárgyalások valamennyi fejezetében figyelembe veszi a kkv-k sajátosságait;
- összehangolja a nemzeti kereskedelem fejlesztési politikákat és a kkv-k nemzetközivé válás iránti erőfeszítéseit, például a „megerősített végrehajtási partnerség” keretében; valamint
- rendszeresen felméréseket készít a konkrét piacokon a kkv-k előtt álló akadályokról, valamint szorosabban együttműködik a kkv-k képviselői szerveivel, hogy jobban megértse azok igényeit.

2.2.4. Hatékonyabb eszközök a munkavállalók változásokhoz való alkalmazkodásának elősegítése céljából

Amint megállapítottuk, a kereskedelem az európai foglalkoztatás fontos forrása, amely az exporttal együtt az Unión belüli munkahelyek közel hetedét tartja fenn. Emellett a kereskedelem olyan szerkezeti változásokkal jár, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy a gazdaság a jövőben munkahelyeket hozzon létre. E változások azonban ideiglenesen zavart okozhatnak egyes régiók és munkavállalók számára, ha az új verseny túl élelnek bizonyul bizonyos cégeknek. A Bizottság szem előtt tartja ezeket a realitásokat a kereskedelmi tárgyalások folyamán azáltal, hogy megfelelő átmeneti időt biztosít, kizár egyes ágazatokat, illetve vámkontingenseket és védzáradékokat alkalmaz. Ennek következtében az új kereskedelmi megállapodások végrehajtásakor a kedvezőtlen hatások általában korlátozottak, amint azt az EU–Dél-Korea szabadkereskedelmi megállapodás is igazolja. A hatálybalépését megelőző aggályok ellenére a megállapodás nem vezetett az uniós ipart károsító import megnövekedéséhez – arra sem volt szükség, hogy aktiválják a megállapodásban előírt nyitott felügyeleti mechanizmust, és védőintézkedésekkel kapcsolatos vizsgálatot sem kezdtek.

Mindazonáltal a közvetlenül érintett személyek számára az ilyen változás nem jelentéktelen. Komoly személyes kihívást jelent. Ahhoz, hogy új munkahelyet találjanak, gyakran új készségeket kell elsajátítaniuk, új munkamódszerekhez kell alkalmazkodniuk vagy mérlegelniük kell egy másik régióba vagy uniós tagállamba való átköltözést ahhoz, hogy megragadják a munkalehetőségeket. Ezek egyike sem egyszerű. Az embereknek tehát időre és támogatásra van szükségük ahhoz, hogy felkészüljenek a változásra, és alkalmazkodjanak ahhoz, amikor bekövetkezik.

A változás aktív kezelése ezért elengedhetetlen annak biztosításához, hogy méltányosan osszák el a globalizáció előnyeit és enyhítsék a negatív hatásokat. A piaci nyitás szociális következményeivel foglalkozni kell.

Az Unió és a tagállamok felelőssége, hogy gondoskodjanak olyan aktív munkaerő-piaci intézkedésekről, amelyek lehetővé teszik, hogy azok, akik elvesztik a munkájukat gyorsan találjanak új munkahelyet az ágazatuk versenyképesebb cégeinél vagy egy teljesen új szakmában. A Bizottság folytatja munkahelyteremtési és növekedési stratégiájának megvalósítását, amelynek célja annak elősegítése, hogy új és fenntartható munkahelyeket hozzanak létre az Unión belül. Az oktatási politikák jelentik az egyik alapvető elemet, amelyeknek támogatást kell, hogy nyújtsanak a készségek folyamatos fejlesztéséhez, hogy felkészítsék a munkavállalókat a jövőbeni munkahelyekre. Az Unió strukturális és beruházási alapjainak támogatniuk kell ezt a célkitűzést.

Az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alap egy további eszköz, amely támogatást nyújt munkahelyek egyszeri, világosan körülhatárolt megszűnésével küzdő közösségeknek, például a nemzetközi verseny vagy kiszervezés miatti, Unión belüli gyárbezárások esetén. Mostanáig az esetleges EGAA-beavatkozásokra elkülönített tartalékot soha nem merítették ki teljesen az adott évben. A tartalék fennmaradó részét előnyösen lehetne kihasználni, ha még inkább kiterjesztenék a folyósítási kritériumokat.

A Bizottság:

- felülvizsgálja majd az EGAA teljesítményét, még eredményesebbé téve azt; valamint
- fokozni fogja a szociális partnerekkel folytatott konzultációt a kereskedelemre és a munkahelyekre történő beruházásokra gyakorolt lehetséges hatásokról, elsősorban a fenntarthatósági hatásvizsgálatok keretében;

3. Átláthatóbb kereskedelem- és beruházáspolitikai

A kereskedelempolitikát napjainkban nagyobb viták övezik mint bármikor az utóbbi években, és sokan megkérdőjelezzik, hogy e politikát a tágabb európai érdekek és elvek vagy pedig a szűk nagyvállalati érdekek támogatása céljából alakították-e ki. Egyesek az Unió társadalmi és szabályozási modelljét érő fenyegetésnek tekintik azt, hogy a közelmúltbeli – elsősorban a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségről – folytatott tárgyalások a szabályozási kérdéseket helyezték a középpontba. Emellett a Lisszaboni Szerződés a beruházásvédelemre és a vitarendezésre is kiterjesztette az Unió felelősségét, ami szenvedélyes vitákat váltott ki azzal kapcsolatban, hogy a tagállamok által mostanáig kidolgozott, az ilyen védelem biztosítására irányuló mechanizmusok aláássák-e az Unió és tagállamai szabályozáshoz való jogát. A kereskedelemről szóló jelenlegi nyilvános vita harmadik kérdésköre arra vonatkozik, hogy a fogyasztók egyre jobban tájékozottak és aggódnak a

világszerte a termelési helyszíneken uralkodó társadalmi és környezeti körülmények, valamint az emberi jogok tiszteletben tartása miatt. Végezetül a szabadkereskedelmi megállapodásoknak a partnerektől eltérő országokra, nevezetesen az LDC-országokra gyakorolt hatását egyre nagyobb mértékben ellenőrzik.

A Bizottság komolyan veszi ezeket az aggályokat. A politikai döntéshozatalnak átláthatónak kell lennie, a vitáknak pedig a tényeken kell alapulniuk. A politikai döntéshozatalnak meg kell válaszolnia az embereknek az uniós szociális modellel kapcsolatos aggályait. A Bizottságnak továbbra is olyan politikát kell folytatnia, amely a társadalom egésze számára előnyös, és az alapvető gazdasági érdekek mellett előmozdítja az európai és egyetemes normákat és értékeket, nagyobb hangsúlyt helyezve a fenntartható fejlődésre, az emberi jogokra, az adócsalás elleni küzdelemre, a fogyasztóvédelemre, valamint a felelős és tisztességes kereskedelemre.

3.1. Szorosabb együttműködés a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és a civil társadalommal

A Tanács melletti társjogalkotóként az Európai Parlament szintén központi szerepet tölt be a kereskedelempolitika teljes körű demokratikus ellenőrzésében és elszámoltathatóságában. A Parlament és a Bizottság fokozta együttműködésük intenzitását, gondoskodva arról, hogy a Parlamentet a tárgyalások minden lépésébe bevonják.

A Bizottság arra irányuló erőfeszítéseit is fokozni fogja, hogy elősegítse a tájékozott vitát a tagállamokban és a mélyebb párbeszédet a civil társadalom egészével. Ez lehetőséget ad arra, hogy fokozzuk a lakosság tudatosságát a folyamatban lévő és tervezett kereskedelmi és beruházási tárgyalásokkal kapcsolatban, valamint az érintett érdekeltektől visszajelzéseket kapjunk a problémákról.

A minőségi jogalkotási program⁽²¹⁾ elveivel összhangban a kereskedelempolitika terén tett minden jelentős kezdeményezés esetében hatásvizsgálatot kell majd végezni. A jelentős kereskedelmi megállapodásokról folytatott tárgyalások során a Bizottság fenntarthatósági hatásvizsgálatot végez, ami lehetővé teszi a kereskedelmi megállapodások lehetséges gazdasági, társadalmi és környezeti hatásainak mélyrehatóbb elemzését, ideértve a kkv-kra, a fogyasztókra, a konkrét gazdasági ágazatokra, az emberi jogokra és a fejlődő országokra gyakorolt hatásokat. A Bizottság megkötésüket követően is elemzi a megállapodások gazdasági hatását, valamint utólagos értékeléseket végez azok végrehajtása után. A hatásvizsgálatok és értékelések alapvető fontosságúak a megalapozott, átlátható és tényeken alapuló kereskedelmi politikák kialakításához.

A Bizottság:

- szorosabb kapcsolatot tart majd az Európai Parlamenttel a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség keretében folytatott összes tárgyalásra vonatkozó szabályként;
- aktívan kapcsolatot tart a civil társadalommal és a szélesebb közvéleménnyel a civil társadalmi párbeszéd és a civil párbeszéd keretében. A biztosok rendszeresen el fognak látogatni a tagállamokba és a nemzeti parlamentekhez; valamint
- arra ösztönzi majd a nemzeti kormányokat, hogy kezdeményezőbbben vegyenek részt a kereskedelemmel kapcsolatos vitákban.

3.2. Nyitottabb politikai döntéshozatali folyamat

Az átláthatóság alapvetően fontos a minőségi jogalkotás szempontjából. Az átláthatóság hiánya aláássa az uniós kereskedelempolitika legitimitását és a közbizalmat. Igény mutatkozik a kereskedelmi tárgyalások átláthatóságának fokozása iránt, különösen amennyiben azokon belső politikai kérdések, például a szabályozás kerül megvitatásra. A Bizottság példa nélküli lépéseket tett az említett igény kielégítése érdekében, először is közzétette az uniós tárgyalási javaslatokat. A Tanács hasonlóan közzétette a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség és a TiSA tárgyalási irányelveit. Továbbá a Bizottság weboldalán tájékoztatást tesz közzé az Európai Bizottság tagjai, kabintejeik és a főigazgatók, valamint az érdekelt képviselők közötti találkozókról.

Az átláthatóság a tárgyalási ciklus valamennyi szakaszára vonatkozik, a célok kitűzésétől magukig a tárgyalásokig, valamint a tárgyalásokat követő szakasz folyamán.

⁽²¹⁾ Az Európai Bizottság „Minőségi jogalkotással javítani az eredményeken – uniós program” című közleménye, COM(2015) 215.

A meglévő intézkedéseken felül a Bizottság:

- a tárgyalások megkezdésekor felkéri a Tanácsot, hogy közvetlenül az elfogadásuk után hozza nyilvánosságra valamennyi szabadkereskedelmi megállapodás tárgyalási irányelveit;
- a tárgyalások során minden kereskedelmi és beruházási tárgyalásra kiterjeszti a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség tárgyalása során az uniós szövegek online közzététele tekintetében kialakult gyakorlatokat, továbbá egyértelművé teszi minden új partner számára, hogy a tárgyalásokon átlátható megközelítést kell majd követni; valamint
- a tárgyalások lezárását követően a meglévő formájában haladéktalanul közzéteszi a megállapodás szövegét anélkül, hogy várna a jogi felülvizsgálat befejezéséig.

Az átláthatóságot a piacvédelem területén is tovább kell erősíteni. Jóllehet az Unió már jelenleg is meghaladja a WTO nyitottságra vonatkozó normáit, még többet kell tennünk.

A Bizottság:

- 2016 első felétől kezdve nagyobb átláthatóságot biztosít a piacvédelmi ügyekben érintett feleknek például azáltal, hogy több dokumentumba biztosít – egy szakosított webes felület segítségével – könnyebb betekintést számukra;
- ugyancsak 2016 első felétől kezdve nagyobb átláthatóságot biztosít a nagyközönség számára például a panaszok betekinthető változatának közzététele tekintetében, tovább előírja a meglévő intézkedések felülvizsgálatát, ideértve a hatályvesztés felülvizsgálatát is; valamint
- megvizsgálja az átláthatóság középtávon történő további erősítésére irányuló kezdeményezések lehetőségét, például azt, hogy javítani lehet-e az érdekelt felek jogi képviselőinek betekintését a dömpingellenes és szubvencióellenes vizsgálati ügyiratokba, továbbá hogy kiterjeszthető-e a nagyközönségnek a betekinthető aktához való hozzáférése.

4. Az értékeken alapuló kereskedelem- és beruházáspolitikai

A Bizottság szintén meghaladja majd a kereskedelem területére vonatkozó politikai döntéshozatali folyamat változtatásain. A közvélemény aggályai olyan lényegi kérdésekre vonatkoznak, mint a szabályozás és a beruházások kezelésének módja a kereskedelmi megállapodásokban, valamint az uniós kereskedelempolitika összhangja a szélesebb körű európai értékekkel.

4.1. *Érzékenyebb megközelítés a közvélemény szabályozásra és beruházásokra vonatkozó elvárásai tekintetében*

4.1.1. **Annak biztosítása, hogy a fogyasztók megbízhatnak a globális gazdaságban vásárolt termékekben**

A kereskedelmi akadályok eltörlése előnyös a fogyasztók számára, akik nagyobb termékválasztékhoz jutnak alacsonyabb árakon. Az európaiak jelenleg hozzájutnak az összes földrészről származó termékekhez, és szolgáltatásokat vásárolhatnak a könnyebb utazásnak és a digitális hálózatoknak köszönhetően. Az új kereskedelmi megállapodások tovább bővíthetik a választékot és csökkenthetik az árakat. A fogyasztókat ugyanakkor az is foglalkoztatja, hogy az általuk használt termékek biztonságosak-e, továbbá, hogy azok előállításuk során tiszteletben tartják-e az emberi jogokat, a munkavállalói jogokat és a környezetet.

A fogyasztóknak – a tájékozott döntések érdekében – joguk van tudni, hogy mit vásárolnak. Az uniós egységes piac szabályai azt jelentik, hogy a fogyasztók maradéktalanul megbízhatnak azokban az árukban és szolgáltatásokban, amelyeket másik uniós tagállamokból vásárolnak. Az Unió egészségügyi, biztonsági, fogyasztóvédelmi, munkajogi és környezetvédelmi szabályai a legvédelmezőbbek és leghatékonyabbak közé tartoznak a világon. Ez azonban nem mindenhol valósul meg. És egy nyitott, globális gazdaságban, ahol a termékeket a fejlett és a fejlődő gazdaságokat egyaránt átszövő értékláncok mentén állítják elő, nagyobb feladatot jelent annak biztosítása, hogy a fogyasztók megbízhassanak abban, amit vásárolnak. A Bizottságnak foglalkoznia kell ezzel a realitással.

Az Unió kereskedelem- és beruházáspolitikájának választ kell adnia a fogyasztók aggályaira azáltal, hogy megerősíti a vállalati társadalmi felelősségvállalási kezdeményezéseket és átvilágítja a termelési láncot, középpontba állítva az emberi jogok tiszteletben tartását, valamint az értékláncok szociális (így munkajogi) és környezeti vonatkozásait (lásd a 4.2.3. pontot). A tagállami kormányoknak egyidejűleg eleget kell tenniük annak a kötelezettségüknek is, hogy megerősítik az importált és a belföldön előállított termékekre vonatkozó uniós áru és szolgáltatási szabályzatokat.

A szabályozási együttműködés (lásd a 2.1.4. pontot) a magas szintű normák előmozdításához is hozzájárulhat. A Bizottság azáltal, hogy a partnereket bevonja a szabályozási együttműködésbe, kicserélheti az elképzeléseket és a bevált módszereket, valamint előmozdíthatja az uniós normákat oly módon, hogy a fogyasztók mindenhol a legmagasabb szintű és leghatékonyabb védelemben részesüljenek. A kereskedelmi megállapodások jelentik az egyik módját annak, hogy politikai lendületet adjanak az ilyen típusú párbeszédnek. Azonban a hagyományos kereskedelmi tárgyalásokkal szemben a szabályozási együttműködés nem arról szól, hogy egy szabályozást egy másikra cseréljenek vagy azzal helyettesítsenek.

A Bizottság:

- a jelenlegi uniós kereskedelempolitikának megfelelően kötelezettséget vállal arra, hogy egyetlen uniós kereskedelmi megállapodás sem vezet a jelenleg az Európai Unióban biztosított fogyasztói, környezeti vagy szociális és munkajogi védelem szintjének csökkenéséhez, továbbá az Unió és a tagállamok azon képességét sem korlátozza, hogy intézkedéseket hozzanak a jövőben a jogos közpolitikai célok elérésére az általuk megfelelőnek ítélt védelmi szint alapján. A védelmi szint kereskedelmi megállapodással kapcsolatos változása kizárólag annak emeléséhez vezethet;
- együttműködik a fogyasztóvédelmi szervezetekkel, szakértői csoportokkal és az érintett civil társadalmi szervezetekkel annak érdekében, hogy a kereskedelem- és beruházáspolitikák megfeleljenek a fogyasztók igényeinek; valamint

- a hatásvizsgálatokban és az utólagos értékelésekben egyaránt erősíti majd a kereskedelempolitika fogyasztókra gyakorolt hatásának elemzését.

4.1.2. A beruházásokra vonatkozó új megközelítés előmozdítása

Jóllehet a beruházások ösztönzése áll a Bizottság gazdasági prioritásainak középpontjában, a beruházásvédelem és a választottbíráskodás heves vitákat váltott ki azzal kapcsolatban, hogy méltányos és szükséges-e megtartani a hatóságoknak azt a jogát, hogy az Unión belül és a partnerországokban egyaránt szabályozzanak, különösen a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségre vonatkozó tárgyalásokkal összefüggésben.

Az elmúlt 50 év során az államok 3 200 kétoldalú – köztük 1 400 uniós tagállamokat érintő – beruházási megállapodásból álló, sűrű globális hálót hoztak létre a beruházások védelme és ösztönzése céljából.

A jelenlegi vita reflektorfénybe állította annak kockázatát, hogy visszaélnek a sok említett megállapodásban szereplő közös rendelkezésekkel, valamint azt, hogy a választottbíráóságok nem átláthatóak és függetlenek. Jelenleg világszerte széles körben elismerik a reform szükségességét, és „jóllehet gyakorlatilag minden ország része a globális beruházási rendszernek, amelyhez valódi érdeke fűződik, úgy látszik, hogy egyikük sem elégedett azzal” – amint ezt egy közelmúltbeli Unctad jelentés kiemelte⁽²²⁾. A kérdés nem az, hogy meg kell-e változtatni a rendszert, hanem az, hogy hogyan kell ezt megtenni. Bár a jelenlegi helyzet fenntartására nincs lehetőség, a beruházásvédelem alapvető célkitűzése változatlanul érvényes, mivel a külföldi beruházókkal szembeni elfogultság és a tulajdonjog megsértése továbbra is problémát okoz.

Az Unió különleges felelősséggel rendelkezik és a legkedvezőbb helyzetben van ahhoz, hogy a globális beruházási rendszer reformjának élére álljon annak alapítójaként és fontos szereplőjeként. A Bizottság, amelynek új feladatai vannak a beruházásvédelem terén, mivel a Lisszaboni Szerződés e területre vonatkozó hatáskört ruházott az Unióra, kiemelten kezeli a reformot, és kész globális vezető szerepet vállalni. A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség keretében²³ már hozzákezdett a rendszer reformjához.

A Bizottság:

- első lépésben korszerű rendelkezéseket foglal bele a kétoldalú megállapodásokba, nagyobb hangsúlyt fektetve az állam szabályozási jogára, ami korábban nem volt eléggé hangsúlyos. Az Unió kétoldalú megállapodásai megkezdik a beruházó és állam közötti régi vitarendezés átalakítását hagyományos bíróságként működő elsőfokú törvényszékből és feljebbviteli bíróságból álló, nyilvános beruházási bírósági rendszeré. Az összeférhetetlenség elkerülése érdekében egyértelmű magatartási kódex jön létre, valamint az állandó nemzetközi bíróságok, például a Nemzetközi Bíróság és a WTO Fellebbezési Testület tagjai esetében előírtakhoz hasonló, magas szintű technikai és jogi képesítéssel rendelkező, független bírák működnek majd;
- ezzel egyidejűleg felveszi a kapcsolatot a partnerekkel, hogy konszenzust alakítsanak ki egy teljes körű, állandó Nemzetközi Beruházási Bíróság létrehozására;
- hosszabb távon támogatja a beruházási szabályok belefoglalását a WTO-ba. Ez lehetőséget nyújtana a kétoldalú megállapodások jelenlegi hálójának egyszerűsítésére és korszerűsítésére, hogy világosabb, több legitimitással rendelkező és inkluzívabb rendszert hozzanak létre; valamint
- megbízatásának vége előtt felméri a megtett előrelépést, felülvizsgálja a nemzetközi beruházásokról szóló 2010. évi közleményt²⁴, valamint feltérképezi az előttünk álló feladatokat.

⁽²²⁾ Unctad, Beruházási világlejelentés, 2015.

⁽²³⁾ A Bizottság szövegtervezete: transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség – beruházások, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/september/tradoc_153807.pdf.

⁽²⁴⁾ A Bizottság „Egy átfogó európai nemzetközi beruházási politika felé” című közleménye. COM (2010) 343.

4.2. A fenntartható fejlődés, az emberi jogok és a jó kormányzás előmozdítására irányuló kereskedelmi menetrend

Az uniós Szerződések megkövetelik, hogy az Unió világszerte támogassa az általa vallott értékeket, így a szegényebb országok fejlesztését, a magas szintű szociális és környezetvédelmi normákat, valamint az emberi jogok tiszteletben tartását. Ebben a tekintetben a kereskedelem- és beruházáspolitikának következetesnek kell lennie az Unió külső tevékenységének más eszközeivel.

Az Unió egyik célja annak biztosítása, hogy a gazdasági növekedés együtt jár a társadalmi igazságossággal, az emberi jogok tiszteletben tartásával, a magas szintű munkaügyi és környezetvédelmi, valamint egészségügyi és biztonsági normákkal. Ez a külső és a belső politikákra is vonatkozik, tehát a kereskedelem- és beruházáspolitikát is felöleli. Az Unió vezető szerepet játszik a fenntartható fejlődési céloknak a kereskedelempolitikába való beépítésében, valamint abban, hogy a kereskedelmet világszerte a fenntartható fejlődés támogatásának hatékony eszközévé tegye. A 2030-ig szóló fenntartható fejlesztési menetrend – beleértve a fenntartható fejlesztési célokat – amely irányadó lesz az elkövetkező 15 év globális tevékenysége tekintetében, a közelmúltban ismét megerősítette a kereskedelempolitika fenntartható fejlődéshez nyújtott lehetséges hozzájárulásának fontosságát.

4.2.1. A fejlődő országok inkluzív növekedésének támogatása a kereskedelem és a beruházások segítségével

Az Unió vezető szerepet tölt be abban, hogy a kereskedelempolitika alkalmazása révén támogatja a legszegényebb országok fejlődését.

- **Az Unió a legnyitottabb piac a fejlődő országok exportja előtt.** A 2001-es „fegyver kivételével mindent” (Everything But Arms, EBA) kezdeményezés⁽²⁵⁾ radikális intézkedéssel – vámtarifák vagy kvóták alkalmazása nélkül – teljesen megnyitotta az uniós piacot az LDC-k előtt. Ez eredményesnek bizonyult. Az energiát leszámítva az Unió többet importál az LDC-országoktól, mint az Egyesült Államok, Kanada, Japán és Kína együttvéve. Az Unió sikeres gazdasági partnerségi megállapodásokat (GPM-ek) kötött az afrikai, karibi és csendes-óceáni államokkal, a közelmúltban különösen Afrikában (lásd az 5.2.3. pontot).
- **Az Unió célja a fejlődés támogatása annak lehetővé tétele révén, hogy az országok integrálódjanak és még inkább bekapcsolódjanak a regionális és globális értékláncokba.** Az Unió enyhítette származási szabályait az általános vámkedvezmény-rendszer (GSP) keretében. Ezek jelenleg egyszerűbbek, könnyebben teljesíthetők, és több lehetőséget adnak az országok közötti regionális és transzregionális kumuláción alapuló beszerzésre. Az Unió és tagállamai a globális kereskedelemösztönző támogatásra irányuló erőfeszítéseket is ösztönzik, a globális támogatás több mint egyharmadát nyújtják évi 11 milliárd EUR értékben.
- **A fejlesztési szempontú szakpolitikai koherencia elvével összhangban** az Uniónak biztosítania kell, hogy a kereskedelmi és beruházási kezdeményezések hozzájáruljanak a fenntartható gazdasági növekedéshez és a munkahelyteremtéshez, és minimálisra csökkentsék az LDC-országokra és a leginkább rászoruló egyéb országokra gyakorolt esetleges negatív hatást. Ez különösen fontos a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség esetében, mivel az Unió és az USA a világ két legfontosabb piaca a fejlődő országok áru- és szolgáltatásai számára.

A Bizottság:

- 2018-ig elvégzi a GSP felülvizsgálatát, különösen a GSP+ program főbb eredményeiből levont tanulságok alapján. A felülvizsgálat lehetőséget nyújt az árukra alkalmazott preferenciák tanulságainak felmérésére, és a szolgáltatásokra vonatkozó hasonló preferenciák mérlegelésére az LDC-országok esetében az EBA-program keretében, összhangban a WTO-ban elfogadott, az LDC-országok szolgáltatásaira vonatkozó közelmúltbeli mentességekkel;

⁽²⁵⁾ A 2001/416/EK tanácsi rendelet, 2001. február 28., HL L 60.

- a 2007-es közös uniós kereskedelemösztönző támogatási stratégia ⁽²⁶⁾ felülvizsgálata az uniós tagállamokkal együtt annak érdekében, hogy erősítsék a fejlődő országok kapacitását a kereskedelmi megállapodások révén nyújtott lehetőségek kihasználására, a 2030-ig szóló fenntartható fejlesztési menetrendnek megfelelően;
- a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség és a szabályozási kérdésekre vonatkozó egyéb tárgyalások keretében olyan választási lehetőségeket javasol, amelyek megerősítik a szélesebb körű nemzetközi szabályozási együttműködést, és pozitív járulékos hatásuk van harmadik országokban, különösen a fejlődő országokban;
- a fenntarthatósági hatásvizsgálatok keretében elvégzi az új szabadkereskedelmi megállapodások LDC-országokra gyakorolt lehetséges hatásainak mélyreható elemzését abból a célból, hogy szükség esetén kísérő intézkedéseket dolgozzon ki; valamint
- továbbra is támogatja a dohai forduló következtetésének keretébe illeszkedő, ésszerű LDC-csomagot, továbbá a G20-csoporton, a WTO-n és az egyéb multilaterális fórumokon síkra száll a harmadik országok protekcionista intézkedései LDC-országokra gyakorolt hatásának szoros figyelemmel kíséréseért, és azért, hogy megtalálják azok megszüntetésének módját.

4.2.2. A fenntartható fejlődés előmozdítása

Az Unió abban is vezető szerepet játszik, hogy a kereskedelempolitikát alkalmazza a fenntartható fejlődés szociális és környezeti pillérének előmozdítására. Ezt pozitív, ösztönzőkön alapuló módon teszi, rejtett protekcionista elképzelések nélkül.

- **A GSP+ program olyan innovatív eszköz, amely ösztönzőket és támogatást nyújt az emberi jogok, a fenntartható fejlődésre és a jó kormányzás számára** azokban az országokban, amelyek kötelezettséget vállaltak az említett területekre vonatkozó alapvető nemzetközi egyezmények végrehajtására.
- **Az Unió kulcsszerepet játszik a környezetbarát árukról szóló megállapodásra (EGA) vonatkozó, a 16 másik nagy WTO-taggal folytatott tárgyalások előre vitelében.** A cél a létfontosságú zöld technológiák, például a megújuló energia termelés, a hulladékgazdálkodás és a légszennyezettség-ellenőrzés megkönnyítése, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez és a környezet védelméhez való hozzájárulás.
- **A nemrégiben kötött uniós szabadkereskedelmi megállapodások szintén rendszeresen tartalmaznak rendelkezéseket a kereskedelemről és a fenntartható fejlődésről.** Elsősorban az a cél, hogy maximálisan kihasználják a megnövekedett kereskedelemben és beruházásokban rejlő lehetőségeket a tisztességes munkafeltételek és a környezetvédelem érdekében, ideértve az éghajlatváltozás elleni küzdelmet, valamint a partnerországokkal közös, az átláthatóság és a civil társadalmi részvétel előmozdítására irányuló folyamatba. A rendelkezések független és pártatlan felülvizsgálatot is lehetővé tesznek.

Mivel a szabadkereskedelmi megállapodások hatályba lépnek, az Uniónak biztosítania kell majd, hogy végrehajtják és hatékonyan alkalmazzák a kereskedelemre és a fenntartható fejlődésre vonatkozó rendelkezéseket, ideértve azt is, hogy megfelelő támogatást nyújtson a fejlesztési együttműködés keretében. Ez döntő lépés ahhoz, hogy gyakorlati változásokat érjünk el. A munkavállalói jogokra és a környezetvédelemre vonatkozó kötelezettségvállalások tiszteletben tartása komoly kihívást jelenthet egyes kereskedelmi partnereink számára. A Bizottság készen áll arra, hogy segítséget nyújtson kereskedelmi partnereinknek a helyzet javításához. Az e területekre irányuló segély és együttműködési programok összehangolásának javítása segítségével az Unió kihasználhatja a szorosabb kereskedelmi kapcsolatok lehetőségeit és áttételes hatását ennek az értékeken alapuló menetrendnek az előmozdítására.

A Bizottság:

- a szabadkereskedelmi megállapodások fenntartható fejlődési dimenzióinak végrehajtására helyezi majd a hangsúlyt. Ennek alapvető alkotóelemmé kell válnia a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és az

⁽²⁶⁾ Az Európai Tanács következtetései, „A kereskedelemösztönző támogatásra vonatkozó uniós stratégia – A fejlődő országok kereskedelemmel kapcsolatos szükségleteire irányuló uniós támogatás növelése”, 14470/07. dokumentum 2007. október 29.

érdekeltekkel létrejött, a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtására vonatkozó megerősített partnerségben, valamint a civil társadalommal folytatott párbeszédben;

- kiemelten kezeli az alapvető munkaügyi normák (a gyermekmunka és a kényszermunka eltörlése, a munkahelyi megkülönböztetésmentesség, az egyesülés szabadsága és a kollektív tárgyalás) hatékony végrehajtására irányuló munkát, valamint a munkahelyi egészség és biztonság érvényesítését a szabadkereskedelmi megállapodások és a GSP végrehajtása során;
- a szabadkereskedelmi megállapodásokban és azok végrehajtása során erősíti a természeti erőforrásokkal (biodiverzitás, talaj és víz, erdők és faállomány, halászat és vadon élő állatok) való fenntartható gazdálkodás és azok megőrzése, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelem számára biztosított prioritást;
- jobb kapcsolatot biztosít a munkavállalói jogok és a környezetvédelem kezelésére szolgáló kereskedelempolitikai eszközök (GSP, a szabadkereskedelmi megállapodások fenntartható fejlődésről szóló fejezetei), valamint az említett területekre vonatkozó segély/együttműködési tevékenység között, hogy segítséget nyújtson partnereinknek a magas szintű védelem biztosításához;
- támogatja, hogy minden kereskedelmi és beruházási megállapodásban szerepeljen egy ambiciózus és innovatív fenntartható fejlődési fejezet. A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségnek széles körű kötelezettségvállalásokat kell tartalmaznia a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) alapvető egyezményeinek megfelelő valamennyi lényeges munkavállalói jog tekintetében, valamint a magas szintű munkahelyi egészség és biztonság és a megfelelő munkakörülmények biztosítására, összhangban az ILO tisztes munka programjával. Emellett széles körű környezetvédelmi kötelezettségvállalásokat kell tartalmaznia a többoldalú környezetvédelmi megállapodásokkal összefüggésben;
- a szabadkereskedelmi megállapodások minden vonatkozó területén figyelembe veszi a fenntartható fejlődésre vonatkozó megfontolásokat (például az energia és a nyersanyagok vagy a közbeszerzés); valamint
- támogatja az EGA tárgyalások jelentős eredménnyel történő lezárását. Azt kell célul kitűzni, hogy megszüntessék a zöld árukra kivetett vámokat, nyitott piacokat teremtsenek a zöld szolgáltatások számára, és a jövőbeni nem vámjellegű akadályok megszüntetésére irányuló mechanizmust foglaljanak bele a megállapodásba. A Bizottság szeretné megkönnyíteni új termékeknek a listára való felvételét, és lehetővé kívánja tenni, hogy a lehető legtöbb ország csatlakozzon a kezdeményezéshez.

4.2.3. Az ellátási láncok felelős kezelésének biztosítása

A globális ellátási láncok felelős kezelése alapvetően fontos ahhoz, hogy a kereskedelempolitikát összhangba hozzuk az európai értékekkel. Az Unió már lépéseket tett egyes partnerekkel (pl.: a bangladesi fenntarthatósági paktum és a munkavállalói jogokra vonatkozó Mianmarral közös kezdeményezés) és konkrét kérdésekben (a konfliktusövezetből származó ásványokról szóló kezdeményezés⁽²⁷⁾, az illegális fakitermelésről szóló rendeletek⁽²⁸⁾, a bioüzemanyagok fenntarthatósági kritériumai⁽²⁹⁾, az ellátási lánc kérdéseire vonatkozó vállalati jelentéstétel⁽³⁰⁾, a nyersanyag-kitermeléssel és a fakitermeléssel foglalkozó vállalatok által a kormányok részére kifizetett összegek átláthatósága⁽³¹⁾). A Bizottság a következő években továbbfejleszti az említett politikákat, amelyek rendkívül összetettek, és egy sor állami, magán és civil társadalmi szereplő bevonására van szükség ahhoz, hogy az emberek számára kézzelfogható, ésszerű változásokat érjenek el. Mindez puha és innovatív eszközök együttes alkalmazásával, és jogalkotási változtatásokkal is jár.

A Bizottság:

- a főképviselővel együtt támogatja az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-irányelvek, az ENSZ Globális Megállapodás, valamint a multinacionális vállalatokra és a szociálpolitikára

⁽²⁷⁾ Az Európai Bizottság rendeletjavaslata, COM(2014) 111.

⁽²⁸⁾ A 2010/995/EU rendelet, 2010. október 20., HL L 295.; A Bizottság 2012/363/EU felhatalmazáson alapuló rendelete, 2012. február 23., HL L 15.; A Bizottság 2012/607/EU felhatalmazáson alapuló rendelete, 2012. július 6., HL L 177.

⁽²⁹⁾ A Bizottság 2014/1307/EU rendelete, 2014. december 8., HL L 351.; Az Európai Parlament és Tanács 2009/28/EK irányelve, 2009. április 23., HL L 140.

⁽³⁰⁾ A 2014/95/EU irányelv, 2014. október 22., HL L 330. A 2013/34/EU irányelv, 2013. június 26., HL L 182.

⁽³¹⁾ A 2013/50/EU irányelv, 2013. október 22., HL L 294.

vonatkozó háromoldalú ILO-nyilatkozat végrehajtását, továbbá arra ösztönzi az Unió kereskedelmi partnereit, hogy feleljenek meg ezeknek a nemzetközi elveknek, és különösen az OECD multinacionális vállalkozásokra vonatkozó iránymutatásának;

- az OECD, az ENSZ és a G-7 csoport munkájára építve aktívan elősegíti a konfliktusövezetből származó ásványokra, és az illegális fakitermelésre vonatkozó ambiciózus uniós megközelítések nemzetközi elfogadását;
- szorosan együttműködik az ILO-val és az OECD-vel a konfekcióipari munkafeltételek javítására irányuló globális megközelítés kidolgozásában;
- azonosítja és értékeli a szállítói láncbeli további felelős partnerségek új szektorális vagy földrajzi lehetőségeit; valamint
- növeli a szállítói láncok átláthatóságát és javítja a fogyasztói tájékoztatást azáltal, hogy – különösen a „szállítói lánc felelős beszámolást készítő” vállalatai által benyújtott beszámolók éves listáját közzétéve – további ösztönzőket hoz létre azért, hogy a szállítói láncban részt vevő uniós nagyvállalatok kellő gondossággal készítsék beszámolóikat³².

4.2.4. A tisztességes és etikus kereskedelmi programok előmozdítása

A tisztességes és etikus kereskedelmi programok előmozdítása az uniós fogyasztók igényét tükrözi, valamint hozzájárul a harmadik országok kistermelőire vonatkozó fenntarthatóbb kereskedelmi lehetőségek kidolgozásához. Jelenleg nem állnak rendelkezésre információk a termelők és az uniós fogyasztók tisztességes kereskedelmi programokhoz való hozzáférése tekintetében. A Bizottság szerepet játszik e kapcsolat megkönnyítésében, valamint a kínálati és a keresleti oldal tudatosságának erősítésében.

A Bizottság:

- a szabadkereskedelmi megállapodások végrehajtására szolgáló, meglévő struktúrát használja a tisztességes kereskedelmi és egyéb fenntarthatóságot garantáló rendszerek, például az Unió biogazdálkodási programja előmozdítására;
- az uniós kereskedelemösztönző támogatási stratégia soron következő felülvizsgálata folyamán rendszeresebben foglalkozik a tisztességes és etikus kereskedelemmel, valamint a kereskedelemösztönző támogatási jelentés részeként beszámol a tisztességes kereskedelemmel összefüggő projektekről;
- a főképviselelővel együttműködésben és az uniós küldöttségek útján támogatja a harmadik országok kistermelőire vonatkozó, azon tisztességes és etikus kereskedelmi programokat, amelyek a bevált gyakorlatnak minősülő, meglévő kezdeményezésekre épülnek;
- fokozza a nemzetközi fórumokon, például a Nemzetközi Kereskedelmi Központban folyó munka támogatását, amely arra irányul, hogy a tisztességes és etikus kereskedelem piacaival kapcsolatos olyan piaci adatokat gyűjtsenek, amelyek alapul szolgálhatnak a piacok fejlődésének nyomon követéséhez; valamint
- tudatosság erősítő tevékenységet végez az Unión belül, különösen az Unión belüli helyi önkormányzatokkal együttműködve, a „tisztességes és etikus kereskedelem uniós városa” díj esetleges odaítélése keretében.

4.2.5. Az emberi jogok előmozdítása és védelme

A kereskedelempolitika erőteljes eszközt jelent az emberi jogok harmadik országokon belüli további erősítésére, összefüggésben a többi uniós politikával, különösen a külpolitikával és a fejlesztési együttműködéssel. Különös figyelmet érdemelnek a globális szállítói láncban esetleg előforduló emberi jog-sértések, például a gyermekmunka legrosszabb formái, a börtönben végzett kényszermunka, az emberkereskedelem következtében létrejövő kényszermunka és a földszerzés. Az emberi jogi szempontokat

³² A 2014/95/EU irányelv előírja a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzétételét.

egyre inkább beépítették az Unió kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodásaiba, az egyoldalú kedvezményekben (különösen a GSP+ programba), valamint az uniós exportellenőrzési politikába. Például az emberi jogok súlyos és rendszeres megsértése esetén a kedvezményezett országok mindaddig elvesztik a GSP program alapján élvezett kedvezményeiket (pl. Srí Lanka, Belarusz, Mianmar/Burma), amíg a helyzet nem javul kellő mértékben. A Bizottság iránymutatást is kidolgozott, hogy elősegítse a kereskedelempolitikai kezdeményezések emberi jogokra gyakorolt hatásának vizsgálatát az Unión belül és a partnerországokban.

A Bizottság törekszik a kínzás és halálbüntetés céljából használt termékek hatékony exportellenőrzésére, valamint támogatja a folyamatban lévő felülvizsgálatot³³. A szigorú jogérvényesítés és a hatóságok közötti információcsere elengedhetetlen a halálbüntetés eltörlésére irányuló uniós célkitűzés eléréséhez, valamint az embertelen bánásmódra használt termékek ellenőrzéséhez.

A Bizottság:

- gondoskodik az Unió 2015 és 2018 közötti emberi jogi cselekvési terve kereskedelmi és beruházási rendelkezéseinek végrehajtásáról⁽³⁴⁾;
- a főképviselővel együtt erősíti a párbeszédet az egyes GSP országokkal és EBA kedvezményezettekkel, amelyek esetében a GSP+ partnerekkel közösen elfogadott monitoring megközelítésből levont tanulságok alapján az Unió maximális hatást gyakorolhat az emberi jogi jogsértések elleni küzdelemre, valamint továbbra is készen áll arra, hogy a legsúlyosabb esetekben felfüggeszse a GSP kedvezményeket;
- a harmadik országokkal (különösen azokkal, amelyeknek az Unió GSP-t kínál vagy megállapodást kötött) való együttműködés, valamint a partnerség és adott esetben a többszereplős megoldások előmozdítása révén hozzájárul a gyermekmunka legrosszabb formáinak megszüntetésére⁽³⁵⁾ és a börtönben végzett kényszermunka eltörlésére irányuló nemzetközi célokhoz;
- a közelmúltban kidolgozott iránymutatások alapján fokozza a kereskedelempolitika emberi jogokra gyakorolt hatásának elemzését a hatásvizsgálatokban és az utólagos értékelésekben; valamint
- javaslatot tesz a kettős felhasználású termékek exportellenőrzésére vonatkozó uniós politika markáns korszerűsítésére, ideértve a digitális megfigyelő és behatoló rendszerekkel⁽³⁶⁾ való olyan visszaélések megakadályozását, amelyek az emberi jogok megsértéséhez vezetnek.

4.2.6. A korrupció elleni küzdelem és a jó kormányzás támogatása

A korrupció járványként sújtja a gazdaságokat és a társadalmakat. Hátráltatja az országok fejlődését azáltal, hogy torzítja a közbeszerzéseket, pazarolja a szűkös közpénzeket, elbátortalanítja a befektetéseket, akadályozza a kereskedelmet, és tisztességtelen versenyt teremt. Aláássa a jogállamiságot és a polgárok bizalmát.

A kereskedelempolitika már jelenleg is hozzájárul a korrupció elleni küzdelemhez, például azáltal, hogy fokozza a szabályozások és a beszerzési folyamatok átláthatóságát, és egyszerűsíti a vámeljáráásokat. A GSP+ keretében az Unió kereskedelmi kedvezményeket kínál azoknak az országoknak, amelyek megerősítik és végrehajtják a jó kormányzással kapcsolatos nemzetközi egyezményeket, köztük az ENSZ Korrupció elleni egyezményét⁽³⁷⁾.

A kereskedelmi megállapodásokat jobban ki lehetne használni a korrupció leküzdésére, valamint a nemzetközi egyezmények és elvek gyakorlati végrehajtásának biztosítására.

A Bizottság:

³³ A Bizottság javaslata az 1236/2005/EK tanácsi rendelet módosítására – COM (2014)0001.

⁽³⁴⁾ A Tanács következtetései az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó cselekvési tervről (2015–2019), 10897/15. dokumentum, 2015. július 20.

⁽³⁵⁾ Az Európai Bizottság „A kereskedelem és gyermekmunka legrosszabb formái” című bizottsági szolgálati munkadokumentuma, SWD(2013) 173.

⁽³⁶⁾ Az Európai Bizottság „Az exportellenőrzési politikák felülvizsgálata: a biztonság és versenyképesség biztosítása változó világunkban” című közleménye, COM(2014) 244.

⁽³⁷⁾ Az Európai Bizottság „A korrupció elleni uniós küzdelem” című közleménye, COM(2011) 308.

- a szabadkereskedelmi megállapodások segítségével figyelemmel kíséri a jogállamisággal és a kormányzással kapcsolatos belföldi reformot, valamint rendszerszintű korrupció és gyenge kormányzás esetén konzultációs mechanizmusokat hoz léte; valamint
- a transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerségtől kezdve valamennyi jövőbeni kereskedelmi megállapodás esetében markáns korrupcióellenes rendelkezésekre tesz javaslatot.

5. Előremutató tárgyalási program a globalizáció alakítása céljából

A kereskedelembe rejlő lehetőségek maradéktalan kihasználásához a többoldalú és kétoldalú tárgyalásokra vonatkozó markáns és előremutató programra van szükség.

5.1. *A multilaterális kereskedelmi rendszer megerősítése*

A multilaterális rendszernek továbbra is az uniós kereskedelempolitika sarokkövének kell maradnia. A WTO-szabályok jelentik a világkereskedelem rendjének alapját. E szabályok azonban – bizonyos javítások ellenére – nagyrészt változatlanok maradtak az elmúlt két évtized során, mivel nem sikerült lezárni a dohai fejlesztési menetrend tárgyalásait, és a WTO-tagok erőfeszítéseinek hangsúlya máshová tevődött át. Az Uniónak minden lehetséges lépést meg kell tennie, hogy a WTO visszanyerje központi szerepét kereskedelmi tárgyalási fórumként. Mindenki nyertese a világ majdnem összes (a legutolsó számítás szerint 161) országára vonatkozó globális szabályoknak. A WTO irányába történő elmozdulás kudarcának legnagyobb vesztesei a legkiszolgáltatottabb fejlődő országok, valamint az aktív kétoldalú és regionális menetrenddel nem rendelkező országok volnának.

5.1.1. Előrelépés a WTO-ban

Ahhoz, hogy ismét a globális kereskedelmi liberalizáció hajtóerejévé, valamint a kereskedelmi tárgyalások elsődleges fórumává váljon, a WTO-nak először is túl kell lépnie a dohai fejlesztési menetrenden. Ehhez szilárd felelősségérzet szükséges a WTO minden tagja részéről. Kritikus időszakban kerül sor a WTO 10. miniszteri konferenciájára, amely első ízben Afrikában, Nairobiban kerül megrendezésre 2015 decemberében. Az Unió készen áll arra, hogy kivegye a részét a megállapodás elérésére irányuló erőfeszítésből, bár a siker nem egyedül az Uniótól függ. A 2008-ban – a forduló lezárására tett utolsó komoly kísérletkor – megtárgyalt paraméterek nem működtek. Az azóta bekövetkezett fejlemények még egyértelműbbé tették, hogy ezek alapján nem lehet lezárni a tárgyalásokat. A WTO-tagoknak el kell ismerniük, hogy jelentős újrakalibrálásra van szükség.

Az Uniónak egy Nairobiban elért megállapodás alapján a WTO megerősítésére kell törekednie

- **Elsősorban azért, hogy központi szerepet biztosít a WTO számára a globális kereskedelmi szabályok fejlesztésében és érvényesítésében,** a szellemi tulajdontól a vámügyig, a digitális kereskedelemről a helyes szabályozási gyakorlatokig. Az elmúlt években az derült ki, hogy – bár a WTO-ban nem történt előrelépés – a kereskedelmi partnerek továbbra is válaszlépéseket dolgoznak ki a globális kereskedelem változó realitásaira, ezt azonban kétoldalú vagy regionális formában teszik. Mindazonáltal, amennyiben a WTO-n kívül kidolgozott szabályok különálló regionális megállapodások százaiban öltenek testet, az ebből származó következtetlenség valóban bonyolultabbá teheti a kereskedelmet, különösen a kkv-k számára. Paradox módon e realitás egybeesik a globális értékláncok megjelenésével, ami fontosabbá teszi egy valóban globális szabályrendszer létrehozását, mint korábban bármikor. Csak a WTO keretén belül dolgozható ki hatékonyan a kereskedelmet torzító belföldi mezőgazdasági támogatásra vagy szabályokra vonatkozó szabályozás.
- **Másrészt összpontosítottabb megközelítés révén törekedve az eredmények elérésére.** A 2013. évi, Balin tartott miniszteri konferencia sikere azért volt lehetséges, mivel a tagok mindegyik kérdést a sajátosságainak megfelelően kezeltek. Ez sokkal hatékonyabbnak bizonyult, mint az egyetlen vállalkozásként kezelt megközelítés, amelyben nem lehet egyedi eredményekről megállapodni mindaddig, amíg a kiterjedt menetrendben szereplő összes pontról megállapodás nem születik. Nairobi után a problémákon alapuló tárgyalások ígéretesebb módját jelenthetik a WTO-menetrendben történő előrelépésnek, mint a további

széles körű és összetett fordulók. E megközelítést ki lehetne használni ahhoz, hogy új útra lépjünk a WTO-ban, és további előrehaladást érjünk el azokon a területeken, amelyeken már léteznek kötelezettségvállalások. Emellett meg lehetne erősíteni a WTO szerepét az információcsere előre vitelében és a politikai fejlemények figyelemmel kísérésében, különösen ami a szabadkereskedelmi megállapodások keretében kidolgozott szabályokat illeti.

- **Harmadrészt azt javasolva, hogy a WTO-tagok egy alcsoportja előrelépést tehesen egy adott kérdésben**, miközben nyitva hagyja annak a lehetőségét, hogy az érdeklődő WTO-tagok egy későbbi szakaszban csatlakozzanak. Ez lehetővé tenné a WTO égisze alatti új többoldalú megállapodásokat, valamint megkönnyítené, hogy a WTO-ban rögzítsék ezeket a többoldalú megállapodásokat, amelyeket jelenleg a szervezeten kívül tárgyalnak meg.

E három elv megvalósítása minden WTO-tag – és különösen a legkisebbek és legszegényebbek – érdekében állna. Az inkluzivitás annak biztosításával kezdődik, hogy a WTO-tagok hatékonyan készíthessenek a globális kereskedelemre irányadó szabályokat a WTO-n belül, és ne legyenek arra kényszerülve, hogy az előrelépés érdekében kilépjenek a szervezet keretei közül. Ha a szabályokra vonatkozó tárgyalások nem függenének a piacra jutásra vonatkozó tárgyalásoktól, minden egyedi kérdés az összes többitől, és a teljes tagság bármely egyedi tagtól, akkor WTO szert tenne az olyannyira szükséges dinamizmusra, ami lehetővé tenné számára, hogy hatékonyabban kezelje a modern világkereskedelem kihívásait, például a digitális gazdaságot, a szolgáltatások jelentőségének növekedését, az exportkorlátozásokat és a származási szabályok bonyolultságát.

Ezek a változások azonban nem elegendőek. Ahhoz, hogy a WTO teljesen új lendületet kapjon, arra lesz szükség, hogy a tagok visszanyúljanak a jelenlegi zsákutca kiváltó okához. A tárgyalások előtt álló valódi akadályok mostanáig nem intézményi vagy technikai jellegűek, még csak nem is a menetrend tartalmával függenek össze, hanem inkább a résztvevők kompromisszumkötési szándékával. Ez abból következik, hogy a WTO-rendszer nem fejlődött olyan gyorsan, mint a globális gazdasági realitás. Jelentős eltolódás következett be a nagy kereskedelmi partnerek relatív gazdasági erejében, és ez nem tükröződött maradéktalanul a WTO-rendszerben. Ennek következtében egyre nagyobb az egyenlőtlenség a nagy feltörekvő országok által a többoldalú kereskedelmi rendszerek felé tett hozzájárulásai és az ebből származó előnyök között. Ez már a dohai fejlesztési forduló kezdetén is kézzelfogható volt, de a tendencia azóta jelentősen nőtt, és a jövőben még inkább erősödni fog.

A jövőbeni előrelépés alapvető követelménye, hogy kiegyensúlyozzák a fejlett országoknak és a feltörekvő gazdaságoknak a rendszerhez nyújtott relatív hozzájárulását. Ez rendkívül érzékeny politikai kérdés, és pillanatnyilag semmi sem ösztönzi, hogy sürgősen kezeljék azt. Azonban nem lehet a WTO működési módjában semmilyen mélyreható változást elérni amíg a rendszer el nem hárítja az ennek útjában álló akadályt.

A Bizottság rövid távon

- aktívan szorgalmazza a dohai forduló lezárását;

hosszabb távon pedig

- arra törekszik, hogy a globális kereskedelemre irányadó szabályok kidolgozása kerüljön a WTO tevékenységének középpontjába;
- javaslatokat fogalmaz meg a WTO-beli összpontosítottabb és célzottabb eredmények érdekében;
- támogatja azt a célkitűzést, hogy a tagok kritikus tömege kezdeményezéseket terjesszen elő a WTO keretében; valamint
- dinamikusabb és ágazat/ problémaszpecifikusabb megközelítések alapján javaslatokat dolgoz ki arra nézve, hogy a WTO-tagok eltérő kapacitásai jobban tükröződjének a rendszerhez nyújtott hozzájárulásban.

5.1.2. A kétoldalú és a regionális megállapodásokra vonatkozó nyitott megközelítés kialakítása

Az Uniónak olyan módon kell szorgalmaznia a kétoldalú és regionális megállapodásokat, hogy támogatást nyújtson ahhoz, hogy a WTO ismét központi helyet foglaljon el a globális kereskedelmi tárgyalások során. A szabadkereskedelmi megállapodások kísérleti terepként szolgálhatnak a kereskedelem globális liberalizáláshoz. Az Uniónak WTO-javaslatokat kell kidolgoznia a jövőben a többoldalú szabályok

hiányosságainak megszüntetése, valamint a kétoldalú tárgyalásokon elért eredményekből származó szétaprózottság csökkentése érdekében.

Az Uniónak megfelelő mechanizmusokat kell beillesztenie a szabadkereskedelmi megállapodásokba, amelyek lehetővé teszik az érdeklődő országok jövőbeni csatlakozását, amennyiben azok készen állnak arra, hogy megfeleljenek az elfogadott ambíciószintnek. Az Unió a TiSA tárgyalások keretében már ezt a megközelítést követte, és kezdettől fogva hangsúlyozta, hogy az említett többoldalú megállapodásnak a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános egyezmény többoldalú struktúrájára kell épülnie, és nyitottnak kell lennie valamennyi csatlakozni kívánó WTO-tag számára. További példa az Unió Kolumbiával és Peruvál 2012-ben aláírt szabadkereskedelmi megállapodása, amelyhez Ecuador csatlakozni fog a 2014 júliusában lezárult tárgyalások eredményeként. Előre tekintve, több ország jelezte, hogy érdeklődik a jövőbeni TTIP megállapodáshoz való csatlakozás iránt. Ezt ki lehetne használni, azoktól az országoktól kiindulva, amelyek szoros kapcsolatot tartanak az Unióval vagy az USA-val, és készek megfelelni a magas ambíciószintnek. Hasonló megközelítést lehetne követnie az Uniónak az Ázsiai és Csendes-óceáni régióval – a globális értékláncok működése szempontjából rendkívül fontos térséggel – meglévő és jövőbeni szabadkereskedelmi megállapodásai esetében.

Az Unió a származási kumuláció megkönnyítésével már konkrét lépéseket tett megállapodásainak átjárhatósága irányába. A termékeket általában véve kizárólag akkor lehet egy szabadkereskedelmi megállapodás keretében vámmentesen behozni az Unió piacára, ha értékük bizonyos százalékaránya, vagy a gyártási folyamat egyes kulcsfontosságú lépései a partnerországban történnek vagy onnan származnak. Ha a származás kumulálható, az inputok beszerezhetők bizonyos egyéb országokból, amelyek szintén szabadkereskedelmi megállapodást kötöttek az Unióval, és még mindig vámmentes behozatalra jogosultak. Például már jelenleg is ez a helyzet az Unió, a mediterrán térség, valamint az EFTA-országok között. Az egymás országából származó inputok szabadkereskedelmi vámkedvezményre jogosultak az úgynevezett „pán-euromediterrán származási kumulációs rendszer” alapján. A származási kumuláció csökkenti a feszültséget a szabadkereskedelmi megállapodások kétoldalú jellege, valamint a gyártási folyamatnak az értékláncokban szereplő különböző országok közötti szétaprózottsága között.

A Bizottság:

- a kétoldalú és regionális kezdeményezések során elért megoldások alapján hozzájárulásokat dolgoz ki a WTO előtt álló legfontosabb kihívások kezelésére;
- késnek mutatkozik arra, hogy megnyissa a szabadkereskedelmi megállapodásokat, köztük a TTIP-t és a vámügyi megállapodásokat az azokhoz csatlakozni kívánó harmadik országok előtt, amennyiben azok készen állnak arra, hogy megfeleljenek a magas ambíciószintnek; valamint
- a folyamatban lévő tárgyalások során élni fog azzal a lehetőséggel, hogy lehetővé tegye a származási kumulációt azoknak az országoknak a számára, amelyekkel már az Unió és szabadkereskedelmi övezetbeli partnerei is szabadkereskedelmi megállapodást kötöttek.

5.2. A kétoldalú kapcsolatok továbbfejlesztése

Kétoldalú menetrendünknek három irányadó elvet kell követnie.

- **Ahhoz, hogy az uniós kereskedelempolitika munkahelyeket és növekedést hozzon létre, a tárgyalások megindítására vonatkozó prioritásainknak továbbra is elsősorban gazdasági kritériumokra kell épülniük,** miközben a partnerek felkészültségét és a tágabb politikai összefüggéseket is figyelembe kell venni.
- **A szabadkereskedelmi megállapodásoknak kölcsönös és hatékony nyitást kell biztosítaniuk, magas ambíciószint alapján.** Ehhez az akadályok átfogó kezelésére, valamint hatékony végrehajtásra és kikényszerítésre van szükség, hogy ne hagyjunk teret a régieket felváltó új akadályoknak. Az Uniónak mindazonáltal meg kell tartania a szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalásokra vonatkozó rugalmas megközelítést, hogy figyelembe vegye partnerei gazdasági realitásait.
- **Az Uniónak a jövőben javítania kell a feltörekvő országokra vonatkozó megközelítésének következetességét a többoldalú, kétoldalú és egyoldalú szinten egyaránt.** Először is a jövőbeni kétoldalú

megállapodásokban közel teljes körű kölcsönösséget kell elvárni az országoktól, amelyek már a GSP-ben is részesültek.

5.2.1. Az Egyesült Államok és Kanada tekintetében elért eredmények

A transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerség az Unió által valaha folytatott legambiciózusabb és leginkább stratégiai kereskedelmi tárgyalás. E partnerség megerősíti majd Európának az Egyesült Államokhoz, legfontosabb politikai szövetségesünkhöz és legnagyobb exportpiacunkhoz fűződő kapcsolatát, és hatékony kísérleti terepet biztosít a globális szabályok számára. A 2013 július óta lezajlott 10 tárgyalási fordulót követően kezdenek kirajzolódni egy lehetséges kiegyensúlyozott megállapodás kontúrjai. Az Unió szempontjából ez a következőket foglalná magába:

- az Unió Kanadával kötött szabadkereskedelmi megállapodásához hasonló, ambiciózus és kiegyensúlyozott piacra jutási csomag;
- a szabályozási együttműködés új megközelítése, valamint konkrét szabályozási eredmények a legfontosabb ágazatokban, a két fél védelmi szintjének és szabályozási önállóságának maradéktalan tiszteletben tartása mellett; valamint
- a nemzetközi kereskedelem szabályainak korszerűsítése, ideértve olyan területeket, mint a fenntartható fejlődés, a korrupció elleni küzdelem, az energia és a nyersanyagok kereskedelemmel kapcsolatos vonatkozásai, valamint a beruházások.

A Kanadával megkötött átfogó gazdasági és kereskedelmi megállapodás (CETA), az Unió eddigi leginkább átfogó szabadkereskedelmi megállapodása. A CETA úttörő megállapodás, amely a kereskedelem és a beruházások markáns liberalizációjáról rendelkezik. Komoly gazdasági lehetőségeket teremt majd az európai vállalatok, fogyasztók és a lakosság számára, valamint támogatja az európai normákat. A megállapodás példa nélküli kanadai kötelezettségvállalást tartalmaz a közbeszerzés és a földrajzi árujelzők tekintetében.

A Bizottság:

- arra törekszik majd, hogy – e megbízatása 10 legfontosabb prioritásának egyikeként – ambiciózus, átfogó és kölcsönösen előnyös transzatlanti kereskedelmi és beruházási partnerséget kössön meg; valamint
- 2016-ban a lehető leghamarabb benyújtja jóváhagyásra a CETA-t a Tanács és az Európai Parlament számára.

5.2.2. Stratégiai szerepvállalás Ázsiában és a csendes-óceáni térségben

Ez a régió döntő fontosságú Európa gazdasági érdekei szempontjából. Az Unió már otthagyta a kézjegyet Ázsiában a Dél-Koreával megkötött markáns megállapodás; az EU-ASEAN régiók közötti keret létrehozásának építőelemeit jelentő egyedi megállapodásokon alapuló ASEAN stratégia; a Japánnal a szabadkereskedelmi megállapodásról folytatott tárgyalások; valamint a Kínával és Mianmarral folyamatban lévő beruházási tárgyalások formájában. Ezt az Ázsia stratégiát kell folytatni, megszilárdítani és fejleszteni a következő néhány évben.

Stratégiai prioritást élvez az EU-Japán szabadkereskedelmi megállapodás megkötése, amely minden bizonnyal nem csupán a kétoldalú kereskedelem és beruházások növekedéséhez vezet majd, hanem nagyobb gazdasági integrációhoz, az uniós és japán cégek közötti szorosabb együttműködéshez, valamint az Unió és Japán nemzetközi szabályozási és szabványosítási szervekben folytatott együttműködésének erősítéséhez is.

Az Unió elkötelezett az iránt, hogy kölcsönösen előnyös módon elmélyítse és kiegyensúlyozza a Kínához fűződő kapcsolatunkat. A kétoldalú beruházási megállapodásra irányuló, folyamatban lévő tárgyalás kiemelt prioritást élvez e célkitűzés tekintetében. E megállapodás megkötése támogatást nyújt majd a kínai reformokhoz és megkönnyíti Kína részvételét a Bizottság európai beruházási tervében, valamint Európa részvételét Kína „egy övezet, egy út” projektjeiben. Mindkét fél számára hasznos volna továbbá egy olyan kétoldalú megállapodás megkötése, amely valódi lépéseket tesz a földrajzi árujelzők nemzetközi szabványokban meghatározott legmagasabb szintű védelmére. Kína azt javasolta, hogy egy szabadkereskedelmi megállapodás révén mélyítsék tovább a kapcsolatokat, az Unió azonban kizárólag a megfelelő feltételek teljesülése esetén kész részt venni egy

ilyen folyamatban, amint az „EU–Kína 2020” stratégiai együttműködési menetrend kifejtette. Az említett feltételek azt is felölelik, hogy Kínában sikerrel végrehajtsanak egy sor belföldi reformot, ugyanis szükségképpen az egyenlő versenyfeltételek létrehozása volna a szabadkereskedelmi megállapodás célja. Az Uniónak és Kínának ugyanakkor erősíteniük kell a regionális és többoldalú kereskedelmi és beruházási kérdésekről folytatott párbeszédüket. Az Uniónak ösztönöznie és támogatnia kell, hogy Kína növekvő szerepet töltsön be a többoldalú kereskedelmi rendszerben és a többoldalú kezdeményezésekben, többek között a TiSA-ban, az információtechnológiai megállapodásban, az EGA-ban, az exporthitelezéssel foglalkozó nemzetközi munkacsoportban és a közbeszerzésekről szóló megállapodásban olyan módon, hogy Kína erősítse az említett kezdeményezések ambícióját, és vállaljon felelősséget a nyitott kereskedelmi rendszerből kifolyólag élvezett előnyeinek megfelelően.

Az egyre integráltabb regionális ellátási láncban működő uniós beruházók Kelet-Ázsiában előnyhöz jutnának a regionális beruházási megállapodások szélesebb körű hálózatából. Az Unió megvizsgálja annak lehetőségét, hogy a Kínával tárgyalás alatt álló beruházási rendelkezésekre építve beruházási tárgyalásokat kezd Hongkonggal és Tajvannal³⁸.

Az EU–Dél Korea szabadkereskedelmi megállapodás az Unió által valaha végrehajtott legambiciózusabb kereskedelmi egyezség E megállapodás egyértelművé tette az Unió ázsiai szerepvállalás iránti elkötelezettségének hitelességét, miközben megnyitotta a gyorsan növekvő kelet-ázsiai piacot az uniós export előtt. A megállapodás azonban nem terjed ki a beruházásvédelemre, mivel azt még azelőtt tárgyalták meg, hogy az Unió erre vonatkozó hatáskörhöz jutott a Lisszaboni Szerződést követően. A megállapodás végrehajtásából levont tanulságok szintén az jelzik, hogy egyes rendelkezéseket ki lehetne igazítani működésének javítása érdekében. A megállapodás felülvizsgálatával egyidejűleg mindkét kérdést kezelni lehetne.

Délkelet-Ázsiában a Szingapúrral kötött megállapodást követően, a Vietnammal folytatott tárgyalások lezárása második referenciául szolgál a más partnerekkel folytatandó párbeszédhez. Az Unió továbbra is készen áll arra, hogy a megfelelő feltételek megléte esetén újraindítsa a tárgyalásokat Malajziával és Thaifölddel; lezárja a beruházási tárgyalásokat Mianmarral; valamint adott esetben szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalásokat kezdjen a Fülöp-szigetekkel és Indonéziával. Regionális szinten a Bizottság és az ASEAN-országok hamarosan helyzetfelmérő találkozót tartanak, hogy áttekintsék az ASEAN integráció előrehaladását, az Unió és az ASEAN-tagok közötti kétoldalú szabadkereskedelmi megállapodások helyzetét, és azt, hogy az említett kezdeményezések miként szolgálnak a régiók közötti kereskedelmi és beruházási megállapodás építőelemeiként.

Az Indiával folytatott szabadkereskedelmi megállapodás ambiciózus lezárása új lehetőségeket teremtene a több mint 1,7 milliárd lakosú együttes piacon. A Bizottság továbbra is készen áll egy átfogó és ambiciózus szabadkereskedelmi megállapodás megtárgyalására.

Ausztrália és Új-Zéland Európa szoros partnerei, amelyek számos kérdésben osztják az európai értékeket és nézeteket, valamint fontos szerepet játszanak az ázsiai-csendes-óceáni térségben és a multilaterális kereten belül. Az ezen országokhoz fűződő szorosabb gazdasági kapcsolatok szilárd alapot nyújtanak majd a szélesebb körű ázsiai-csendes-óceáni értékláncokkal való mélyebb integrációhoz is. E kapcsolatok megerősítését kiemelten kell kezelni.

Az iráni nukleáris programra vonatkozó megállapodást követően az Unió kellő időben értékelni fogja a kereskedelmi kapcsolatok elmélyítésének lehetőségét, először is Iránnak a WTO-hoz való csatlakozása révén. A Bizottság készen áll az Öböl-menti Együttműködési Tanács országaival folytatott, szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások lezárására.

³⁸ Tajvan Független Vámterülete, Penghu, Kinmen és Matsu.

A Bizottság:

- felhatalmazást kér majd arra, hogy szabadkereskedelmi megállapodásról tárgyaljon Ausztráliával és Új-Zélanddal, szem előtt tartva az uniós mezőgazdaság érzékeny területeit;
- dolgozni fog azon, hogy újrakezdjék a tárgyalásokat az ASEAN-nal, az Unió és az ASEAN-tagok közötti kétoldalú megállapodásokra épülő ambiciózus, régiók közötti szabadkereskedelmi megállapodásról;
- megvizsgálja majd annak lehetőségét, hogy a beruházásokra vonatkozó tárgyalásokat kezdjen – a szabadkereskedelmi megállapodás esetleges felülvizsgálata keretében – Dél-Koreával; valamint
- lezárja a Kínával folyamatban lévő beruházási tárgyalásokat, valamint megvizsgálja annak lehetőségét, hogy beruházási tárgyalásokat indít Hongkonggal és Tajvannal.

5.2.3. Új alapokra helyezett kapcsolat Afrikával

Afrika folyamatban lévő átalakulása jelentős hatást gyakorol a világra. Komoly tétek forognak kockán a szegénység felszámolása és az új gazdasági lehetőségek tekintetében egyaránt. Az elmúlt évtizedben Afrika volt leggyorsabban növekvő kontinens. Mindazonáltal a legfontosabb kihívást a növekedés fenntarthatóságának biztosítása jelenti, ami felöleli a gazdasági átalakítás és az iparosítás hatékony menetrendjét. A kereskedelem és a beruházások fontos eszközként szolgálnak majd az említett kihívások kezeléséhez. Afrikát továbbra is sújtja, hogy az országok közötti jelentős akadályok miatt nagyon szétagoltak a piacok. Ez komoly indok a regionális integráció előmozdítására, és olyan csomópontok létrehozására, amelyek az egész régió számára hasznosak volnának.

A Unió és Afrika közötti kereskedelmi kapcsolatok új szakaszba léptek 2014-ben a három regionális gazdasági partnerségi megállapodás megkötésével, amelyekben 27 nyugat-, kelet és dél-afrikai ország vesz részt. Ez új, dinamikus partnerséget teremtett a két kontinens között, megnyitotta az utat a jövőbeni szorosabb együttműködés előtt. A gazdasági partnerségi megállapodások Afrika saját regionális integrációját is elősegítik, és előkészítik a terepet a tágabb afrikai integrációs erőfeszítésekhez.

Az e megállapodásokban rejlő ígéret valóra váltása az elkövetkező néhány év fontos feladata lesz. Számos kihívás áll előttünk, többek között annak biztosítása, hogy a megállapodások valóra váltsák a bennük rejlő fejlesztési lehetőségeket. A gazdasági partnerségi megállapodások elősegíthetik, hogy az üzleti tevékenység kiszámíthatóbbá és átláthatóbbá váljon, azonban sok függ majd a valódi belföldi reformoktól. Ez az afrikai országok feladata, de az Unió kész támogatni őket. A rendelkezésre álló fejlesztési segély erősítheti az afrikai országok kapacitását, és optimalizálhatja azokat a körülményeket, amelyek között – saját fejlesztési stratégiájukkal összhangban – kiaknázhadják a gazdasági partnerségi megállapodás hatékony végrehajtásának előnyeit.

A gazdasági partnerségi megállapodás távlatosan a jövőbe vezető hidat is jelenthet. A mostani gazdasági partnerségi megállapodások csupán az árukereskedelemre terjednek ki. Komoly érvek szólnak amellett, hogy a gazdasági partnerségi megállapodásokat fokozatosan kiterjesszék más területekre, így a szolgáltatásokra és a beruházásokra. A beruházások megkönnyítése és védelme alapvetően fontos, mivel a következő lépés a kontinens gazdasági növekedésének támogatása.

A Bizottság:

- együttműködik majd az afrikai partnerekkel a gazdasági partnerségi megállapodások hatékony végrehajtásnak biztosításában azáltal, hogy erőteljes intézményeket, struktúrákat és mechanizmusokat hoz létre (ideértve a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel és a civil társadalommal vállalt partnerséget), amelyek a jogállamiságot érintő reformok és a jó kormányzás erősítéséhez is hozzájárulnak;
- továbbra is támogatja regionális integrációt és célzott kapacitásépítést nyújt, többek között a kereskedelemösztönző támogatás útján;
- elmélyíti az azon afrikai partnerekhez fűződő kapcsolatokat, amelyek hajlandóak a gazdasági partnerségi megállapodásokra építeni, különösen a szolgáltatásokkal és a beruházásokkal kapcsolatos felülvizsgálatra vonatkozó rendelkezések alkalmazása tekintetében;
- gazdasági kritériumok és a külföldi beruházásokra vonatkozó hatályos jogi keret alapján mérlegeli kétoldalú beruházási megállapodások megkötését a legfontosabb afrikai gazdaságokkal; valamint

- beruházási elveket dolgoz ki az Afrikai Unióval vagy a regionális gazdasági közösségekkel együtt.

5.2.4. Széleskörű és ambiciózus menetrend Latin-Amerika és a Karib-térség tekintetében

Az Unió, valamint Latin-Amerika és a Karib-térség hosszú ideje kereskedelmi és beruházási partnerek. A 33 latin-amerikai és Karib-térségbeli ország közül 26-tal kötött preferenciális kereskedelmi megállapodást. Az uniós vállalatok a legnagyobb beruházók Latin-Amerikában, és portfóliójuk meghaladja a más régiókba irányuló uniós beruházásokat.

A Karib-térséggel kötött gazdasági partnerségi megállapodás, valamint a Peruval, Kolumbiával, Ecuadorral és Közép-Amerikával kötött szabadkereskedelmi megállapodások új dinamizmust teremtenek a kereskedelem és a beruházások, továbbá a fenntartható fejlődés és a regionális integráció közös menetrendjének előmozdítása számára. A 2001 előtt megtárgyalt EU-Mexikó szabadkereskedelmi megállapodás kölcsönösen előnyös volt, de mára elavulttá vált. Itt az ideje, hogy tárgyalásokat kezdjünk az az EU–Mexikó globális megállapodás korszerűsítéséről, és valamennyi előnyt kiaknázzunk gazdaságainak számára. A Bizottság a Chilével kötött társulási megállapodás esetleges korszerűsítésének lehetőségeit is értékelni fogja. Az Unió 2000 óta tárgyal a Mercosurral egy szabadkereskedelmi megállapodásról. Az Unió ismételten megerősíti elkötelezettségét, hogy az akadályok megszüntetése és a kereskedelem ösztönzése céljából olyan széles körű és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást kössön a Mercosurral, amely figyelembe veszi a régió gazdasági realitásait.

A Bizottság:

- folytatja a tárgyalásokat a Mercosurral kötendő ambiciózus, kiegyensúlyozott és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásról
- a hatályfelmérés lezárását követően tárgyalási irányelveket kér majd a Mexikóval és Chilével megkötött szabadkereskedelmi megállapodások korszerűsítésére. E megállapodásoknak összehasonlíthatónak és összeegyeztethetőnek kell lenniük a Kanadával megkötött szabadkereskedelmi megállapodásunkkal, valamint az Egyesült Államokkal megkötendő jövőbeni megállapodással; valamint
- készen áll arra, hogy fontolóra vegye beruházási megállapodások megkötését a legfontosabb latin-amerikai országokkal, amelyekben az Unió jelentős beruházási állománnyal rendelkezik, valamint hogy első lépésként a beruházásokra vonatkozó puha jogi elveket dolgozzon ki,

5.2.5. Szoros partnerség Törökországgal

Törökország az Unióhoz legszorosabban kapcsolódó feltörekvő gazdaság, és kulcsfontosságú regionális szereplő, a kereskedelmi és beruházási kapcsolatok azonban elmaradnak az optimálistól. 1995. december 31. óta az Uniót és Törökországot vámunió köti össze. A jelenlegi helyzet szerint a vámunió csupán az ipari termékekre terjed ki, és nincsen vitarendezési mechanizmus. A korszerűsített vámunió minden bizonnyal felszabadítana kihasználatlan gazdasági lehetőségeket olyan területeken, mint a szolgáltatások, a mezőgazdaság és a kormányzati beszerzések. A megreformált vámunió emellett megnyithatja az utat Törökországnak az Unió jövőbeni szabadkereskedelmi megállapodásaihoz történő társulása előtt.

A Bizottság új, ambiciózusabb keretet dolgoz ki Törökországgal együtt, naprakésszé téve a vámuniót.

5.2.6. Stabilitás és jólét az Unió szomszédságában

Az európai szomszédságpolitika jelenleg felülvizsgálat alatt áll, az elmúlt évek jelentős fejleményei fényében. Keleten az Ukrajnával, Moldovával és Grúziával megkötött, fokozatos piaci integrációt eredményező, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások hatékony végrehajtása válik hangsúlyossá. A Bizottság szorosan együttműködik a három országgal, az említett ambiciózus megállapodások kézzelfogható gazdasági eredményeinek maximalizálása érdekében. Délen az a cél, hogy mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodást kössünk Marokkóval és Tunéziával.

Bár a Bizottság továbbra is kész megvizsgálni mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodások megkötésének lehetőségét más szomszédsági partnerekkel, különösen Jordániával, elismeri, hogy az Unióval való szorosabb integráció nem minden ország számára lehetséges. A Bizottság ezért megvizsgálja

majd, hogy milyen egyéb testre szabott módokon erősítheti kereskedelmi és beruházási kapcsolatainkat más szomszédsági partnerekkel a kölcsönös előnyök alapján. Ezzel egyidejűleg – az Unió és szomszédai közötti regionális kereskedelmi integráció erősítése érdekében – fel kell gyorsítani a páneurópai-mediterrán térségre vonatkozó származási szabályok egységes regionális egyezményének keretében jelenleg folyamatban lévő tárgyalásokat, e szabályok korszerűsítése és egyszerűsítése céljából.

A Bizottság:

- hatékonyan végrehajtja majd a Grúziával, Moldovával és Ukrajnával megkötött, mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodásokat;
- mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére törekszik Marokkóval és Tunéziával; valamint
- arra törekszik, hogy lezárja a páneurópai-mediterrán térségre vonatkozó származási szabályok egységes regionális egyezményének keretében a páneurópai-mediterrán származási szabályok korszerűsítése és egyszerűsítése céljából folyamatban lévő tárgyalásokat.

5.2.7. Kihívást jelentő kapcsolat Oroszországgal

Az Uniónak továbbra is stratégiai érdekében, hogy szorosabbra fűzze a gazdasági kapcsolatokat Oroszországgal. Ennek esélyeit azonban elsősorban Oroszország bel- és külpolitikájának iránya határozza meg, ami mostanáig kevés jelét mutatta a szükséges változásoknak. Az Eurázsiai Gazdasági Unión belüli fejleményeket szintén meg kell fontolni.

Következtetés

A kereskedelem nem öncél, hanem hasznos eszköz az emberek számára. Az uniós kereskedelempolitika célja e hasznok maximalizálása.

Ez a kereskedelem- és beruházáspolitikai hatékonyságának biztosítását jelenti. Ehhez a valós problémákat kell kezelnie annak naprakész megértése alapján, hogy a világgazdaságot szorosan összefűzik a globális értékláncok, amelyekben egyre fontosabb szerepet játszanak a szolgáltatások – többek között azok, amelyek szükségessé teszik, hogy a szolgáltatók átlépjék a határokat; továbbá hogy a digitális forradalom átalakítja a nemzetközi gazdaságot. A kereskedelmi megállapodásoknak le kell bontaniuk azokat az akadályokat, amelyek a vállalatok előtt állnak a korszerű, globális gazdaságban. A megállapodások hatékony végrehajtására és érvényesítésére is szükség van, többek között a kis- és középvállalkozások érdekében.

A kereskedelem- és beruházáspolitikának az uniós értékek és normák támogatásért és elősegítéséért is felelősséget kell vállalnia. Az Uniónak párbeszédet kell folytatnia a partnerekkel az emberi jogok, a munkavállalói jogok és a környezetvédelem, az egészség- és fogyasztóvédelem elősegítése, és a fejlesztés támogatása érdekében, valamint ki kell vennie a részét a korrupció felszámolásából. Továbbá az Európa jövőbeni világgazdasági integrációja szempontjából kulcsfontosságú politikáknak, mint a beruházásoknak és a szabályozási együttműködésnek támogatniuk kell a bolygó lakosságának védelmére vonatkozó tágabb uniós célkitűzéseket, és nem szabad azokat aláásniuk. A védelmi szint változása kizárólag erősítést jelenthet.

Mindezen célok eléréséhez elengedhetetlen, hogy a kereskedelempolitika továbbra is markáns erőfeszítést tegyen a globalizáció alakítására. A kereskedelem akkor a leghasznosabb az emberek számára, amikor gazdasági lehetőségeket teremt. Ez a WTO-ban megtestesülő többoldalú rendszert támogató tevékenységet, valamint a kétoldalú és regionális kereskedelmi és beruházási megállapodásokra irányuló célzott stratégiát jelent.

Az Unió kizárólag akkor érheti el ezeket a célokat, ha egységesen lép fel, és gondoskodik arról, hogy minden uniós tagállamot, magánszemélyt és vállalatot egyenlő elbánásban részesítsenek. Ezt következetesen kell képviselni minden szakpolitikai területen. Az egység és a következetesség említett elveinek kell alapul szolgálniuk a napi munkához, mivel Bizottság arra törekszik, hogy az elkövetkező években – a Tanács és Parlament támogatásával – végrehajtsa ezt a közleményt.